

ΙΟΥΝΙΟΣ 1873. = ΤΕΥΧΟΣ ΜΣΤ'.

*Ἡ ὑπερβίς τοῦ πανσόφου Δημιουργοῦ τοῦ σύμ-
ματος ἀποδεικνυομένη ἐκ τῶν ἔργων
τῆς κτίσεως.*

« Ὁ γὰρ Θεὸς αὐτοῖς ἐφανέρωσεν τὰ γὰρ ἄρατα αὐτοῦ ἀπὸ
κτίσεως κόσμου ταῖς ποιήματι νοούμενα καθαράται, ἣ τε αἰδῖος αὐ-
τοῦ δυνάμις καὶ θεϊότης. (Ρωμ. α. 20) »

Καίτοι ὁ συγγραφεὺς τῆς Πεντατεύχου οὐδ' ἄπαξ ἐπεχείρησε
νὰ ἀποδείξῃ τὴν τοῦ Θεοῦ ὑπαρξίν, ἀτε θεωρῶν αὐτὴν κατ' ἔθλου
ὡς μὴ ὑποκειμένην εἰς ἀρνήσιν, ὅμως δὲν εἶνε ἀνακράδῃον, πρὸς
περισσότεραν στερέωσιν τῆς πίστεως ἡμῶν, τῆς δημιουργίας
συνοπτικῶς πως νὰ θεωρήσωμεν τὰ ἔργα (κατ' ὅσον ταῦτα
παριστάνονται ἡμῖν ὑπὸ τῆς Μωσαϊκῆς ἐξιστορήσεως), ἵνα δεί-
ξωμεν τὴν ὑπαρξίν, τὴν σοφίαν, τὴν μεγαλειότητα καὶ τὴν
ἀγχιότητα τοῦ παντοδυνάμου Ποιητοῦ αὐτῶν.

Στρέψωμεν λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἀνω ἐπὶ τοῦ στερεώ-
ματος, ἔνθα τὸ πλοῦσιον χειροποίητον ἔργον τοῦ Θεοῦ παρίσταται
ἐν τῇ ὕψει ἡμῶν, καὶ ἐρωτήσωμεν ἑαυτούς: Ποία δυνάμις ἐκτίσεν
ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἡμῶν ταύτην τὴν ἀχανῆ καὶ μεγαλοπρεπεῖ
ἀψίδα καὶ ἐξέτεινε τοὺς οὐρανοὺς ὡς παραπέτασμα; Τίς ἐκό-
σμησε τούτους τοὺς οὐρανοὺς μετὰ τοιαύτην ποικιλίαν λαμπηρῶν ἀν-
τικειμένων, πολλῶν ἐκτομμυρίων παντοειδῶν ἀστέρων, πολλῶν
ἡλίων, σεληνῶν, πολλῶν ἡλιακῶν συστημάτων σχετικῶς πρὸς
(ΜΕΝΤΩΣΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΣΤ').

τὰ ὅποια αὐτὴ ἡ γῆ, ἣν ἡμεῖς κατοικοῦμεν, εἶνε μόνον ὡς μίαν
στιγμὴν, πάντων τακτικῶν ἐν ταῖς κινήσεσιν αὐτῶν καὶ πλεόντων
ἐν τῷ ραυτῷ αὐτῶν αἰθέρι; Τίς ἐξωγράφισε τὰ νέφη μετὰ τοι-
αύτης ποικιλίας χρωμάτων καὶ ἐν τοιαύτῃ διακροῦσιν καὶ
σχημάτων, πρὸς τὴν ὅποιαν ἡ καλλις γραφίς οὐδεὶς καλλιτέχνης
δύναται νὰ συναγωνισθῇ; Τίς ἐμόρφωσε τὸν ἥλιον ἐν τοιαύτῃ
ὀρισμένῳ ὄγκῳ καὶ ἔθεσεν αὐτὸν εἰς μίαν τοιαύτην πρῆπουσαν
ἀπόστασιν, ὥστε νὰ μὴ ἐνοχλήῃ, ἀλλὰ νὰ θροσίζῃ καὶ εὐφραίνῃ
ἡμᾶς καὶ τρέφῃ τὸ ἔθνος τῆς γῆς μετὰ τῆς ἀγαθῆς του θερμώ-
τητος; Ἄν οὗτος ἦτο μεγαλύτερος, θὰ κατέκκιε τὴν γῆν ἂν
μικρότερος, θὰ κατέψυχεν αὐτήν ἂν ἦτο πλησιέστερος ἡμῶν, θὰ
ἐκατέμεθεθ ὀργανηφόρος; ἂν ἀπώτερον ἡμῶν, δὲν θὰ ἠδυνάμεθα
νὰ ζήσωμεν ἐλλείψει τῆς θερμότητός του. Τίς ἔθεν ἐπὶ τῆς τῆς
πρόσφορον καὶ χρησίμων ταύτην σκηνῆς, (Ψαλμ. : 107. 4, 5), ἐκ
τῆς ὁποίας οὗτος ἐξέρχεται ὡς νομφίος ἐκ τοῦ θαλάσσιου αὐτοῦ καὶ
ἀγχιλλεται ὡς ὁ ἀνδρεῖος εἰς τὸ νὰ τρέξῃ τὸ στέδιον; Δίτις αἰώ-
νες πολλοὶ παρήλθον, καὶ οὐδέποτε ἐλείψεν ἀνατέλλων κατὰ
τὸν ὀρισμένον αὐτῷ καιρὸν οὐδὲ καὶ ἄπαξ ἔσφαλεν εἰς τὸ ἀπο-
στέλλειν τὴν ἡμέραν, ὅπως προαναγγεῖλη τὴν προσέγγισίν του. Ἄλλ'
εἰς τίνας τὴν φωνὴν ὑπακούων ἀνατέλλει; καὶ διὰ τῆς χειρὸς
τίνας εὐειθύνεται ἐν τῇ ἡμερησίᾳ καὶ ἐτησίᾳ (ἐμλοῦμεν κατὰ
τὴν φαινόμενην κίνησιν τοῦ ἡλίου) κινῆσει του, ὅπως δώσῃ ἡμῖν
τὰς ἀγαθοποιούς ἐναλλαγὰς τῆς ἡμέρας καὶ νυκτός καὶ τὰς κα-
νονικὰς διαδοχὰς τῶν διαφόρων ὡρῶν; Τίς διετάξεν αὐτὸν νὰ

ἐξακολουθή πάντοτε τὴν ὁδοῦ ἰσχύος του ἐν τῷ αὐτῷ εὐθεῖ βήματι· χωρὶς οὐδ' ἀπαξ νὰ ἐκκλίνη, ὡς εἶνε ἡμῶν γνωστὸν; Τίς προσδιώρισε τὴν στιγμήν τῆς ἐπιστροφῆς του καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ μὴ προβαίνει πέραν ὁρισμένου σημείου, ἐνῷ οὐδὲν ὑπάρχει τὸ καιλὸν τὴν προχώρησιν του; Τίς τῷ διεχόραξε τὰ ἔγχα τῆς ἐδοῦ, δι' ἧς κανονικῶς προξενεῖ τὰς ἔρας τοῦ ἔτους; Τίς διέταξε τὴν σελήνην ν' ἀναπληρόνῃ τακτικῶς τὴν ὑποσφίαν τοῦ ἡλίου καὶ ἐμφανίζηται κατὰ διωρισμένον καιρὸν ἕνα φωταγωγητὴν τὸν ἀέρα καὶ κατέχει τὸ ἐπιτετραμμένον φῶς, ὅταν ὁ ἀδελφὸς αὐτῆς παρεύρῃ, ὅπως μετενέγκῃ τὴν ἡμέραν εἰς τὸ ἕτερον ἡμισφαίριον; Τίς προσδιώρισε αὐτήν, ἵνα κανονικῶς τὰς ἀλλοτριότητας τῆς Θαλάσσης, δι' ὧν τὸ ὕδωρ διατελεῖ διαρκῶς κινουμένον, καὶ αὐτῷ διασώζεται ἀπὸ τὴν σφῆιν καὶ συμβιβάσεται πρὸς τὰς πολυειδέεις χρείας τοῦ ἀνθρώπου, ἐξαιρέτως δὲ τῆς ἀλιείας καὶ τῆς ναυτικῆς; Τίς ἐν ἐνὶ λόγῳ παρήγγειλε τὸ ἐπιλοιπὸν τῶν πλανητῶν καὶ πάσας τὰς ἀναριθμήτους στερεαίας τῶν οὐρανῶν σωμάτων ν' ἀποτελῶσι τὰς περιδεΐας καὶ τὰς κινήσεις των μετὰ τοσαύτης βεβαιότητος καὶ ἀκριθείας, ὥστε οὐδ' ἀπαξ νὰ σφάλωσιν, ἐν διαστήματι 6,000 καὶ ἐπέκεινα ἐτών, κατὰ ἐν ἑκατοστὸν μέρος τοῦ λεπτοῦ, ἀλλ' ἔρχονται διαρκῶς ἐν τῇ αὐτῇ ἐποχῇ; Τοῦτο εἶνε τόσον σαφὲς καὶ ἀναμφισβήτητος ἀποδείξις ἐνὸς Θεοῦ ἀρχιτέκτονος, καὶ τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς σοφίας, δι' ὧν κυβερνεῖ καὶ διευθύνει τὸ σύμπαν, ὥστε ἠγάπησας τὸν Ῥωμαῖον φιλόσοφον Τούλλιον Κικέρωνα (περὶ φύσεως τῶν Θεῶν) νὰ συμπεράνῃ εὐλόγως αὐτὸν, ὅστις εἰρηστικῶς φαντάζεται ὅτι ἡ ἐξαισία διατάξις, ἡ ἀπίστευτος σταθερότης τῶν οὐρανῶν σωμάτων καὶ τῶν κινήσεων αὐτῶν (ἀπὸ τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται ἡ διατήρησις καὶ εὐτυχία πάντων τῶν πραγμάτων) δὲν κυβερνεῖται ὑπὸ τινος νοήματος ὄντος, αὐτὸς αὐτὸς εἶνε ἐπιτερημένος νοήσεως· διότι ὅταν ἴδωμεν τεχνητὴν τινα μηχανήν, σφαιρὸν, σκιάθρον π. χ. εὐθύς ἐκ πρώτης ὄψεως ὅλ' ἀνομοιογενῶμεν ὅτι εἶνε τὸ ἔργον τέχνης καὶ νοήσεως οὕτω καὶ ὅταν ἀνεύρωμεν τοὺς οὐρανοὺς κινουμένους καὶ περιστρεφόμενους κύκλῳ μετ' ἀπίστευτου ταχύτητος καὶ λίαν σταθερῶς τελειόνοντας τὰς ἐκκλίσεις αὐτῶν ἐναλλαγῶς, εἶνε δυνατόν νὰ ἀμφιεβάλωμεν ὅτι οὗτοι εἶνε τὰ ἔργα οὐ μόνον ἀπλῶς λογισμοῦ, ἀλλ' ἀληθινῶς ἐξόχου καὶ Θεοῦ λογισμοῦ; »

Καὶ ἐὰν ὁ Τούλλιος ἐκ τῆς ἀτελεστῆς γνώσεως τῆς ἀστρονομίας, τὴν ὁποίαν ἡ ἐποχὴ καθ' ἣν ἔζη τῷ παρεῖχεν, ἦτο τόσον πεπεισμένος, ὅτι τὰ οὐράνια σώματα ἐσχηματίσθησαν καὶ κινουμέναι ὑπὸ τινος σοφῆς καὶ νοήματος διοικήσεως, ὥστε νὰ διακηρύξῃ ὅτι, κατὰ τὴν γνώμην του, ὁποιοσδήποτε διαθεσιμὸς τὸ ἐναντίον εἶνε ἐπιτερημένος νοήσεως, τί ὅλ' ἔλεγεν ἂν ἐλάμβανε γνώσιν τῶν νεωτέρων ἀνακαλύψεων τῆς ἀστρονομίας, τοῦ ἀπείρου μεγέθους τῶν κόσμων, ὅταν τὰ συστήματα πίπτουσιν ὑπὸ τὴν παρατήρησιν ἡμῶν τῆς ἐξαιρέτου κανονικότητος τῶν κινήσεων πάντων τῶν πλανητῶν, τῶν ἄνευ οἰκισθῆναι παρενηροπῆς ἢ συγχύσεως τῆς ἀνεκρήστου ἀκριθείας, καθ' ἣν ὠρίσθη ἠέρεγγθεν ταχύτης τῆς ἐτησίως κινήσεως τῆς γῆς τῆς θαυμασίας ἀναλογίας τῆς ἡμερησίας κινήσεως αὐτῆς περὶ τὸν Ἰδὸν τῆς ἄξιον πρὸς θείας τῆς φωτὸς καὶ τοῦ ἀκόρετος τῆς ἀκριβοῦς ἀρμονίας τῆς ἠμερότητας τῶν πλανητῶν πρὸς τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τοῦ

ἡλίου τῆς ἀξιοθαυμάστου τάξεως, ἀριθμοῦ καὶ χρησιμότητος τῶν διαφόρων θερμότητων, τῶν κινουμένων πέριξ ἐνὸς ἐκάστου ἐξ ἐκείνων τῶν πλανητῶν, ὅσοι ἠξιώθησαν τοιοῦτων συνοδοιπόριον τῆς κινήσεως καὶ συστάσεως τῶν κομητῶν, οἵτινες νῦν ἐξηρηθώθησαν τόσον κανονικοὶ καὶ περιοδικοὶ, ὅσον τὰλλα πλανητικὰ σώματα, καὶ τελευταῖον ἐκείνης τῆς προνοητικῆς προφυλάξεως τῶν διαφόρων συστημάτων καὶ τῶν διαφόρων πλανητῶν καὶ κομητῶν τῶν ἀνηκόντων τῷ αὐτῷ συστήματι ἵνα μή προσερούσῃσι πρὸς ἀλλήλους; τί, λέγω, ὅλ' ἐσκέπτετο ὁ Τούλλιος, ἐκείνος ὁ μέγας διδάσκαλος τοῦ λογισμοῦ, καὶ ὅλ' ἔλεγεν, ἂν ταῦτα καὶ ἄλλα νεωστὶ ἀνακαλυφθεῖσι ἀποδείξεις τῆς ἀνεκρήστου ἀκριθείας καὶ σοφίας τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ παρετηροῦντο καὶ ἐξετάζοντο ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ; Βεβαίως ἢ ἀδείξ, ἦτις εἶνε καὶ τότε ἦτον ἀνίκητος ν' ἀνίσταται εἰς τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ἐξαγόμενα ἐκ τῆς ὑποθέσεως ταύτης, πρέπει τῶρα διὰ τὴν ἐπιτρόσθητον δύναμιν τῶν ἐσχάτων τούτων παρατηρήσεων νὰ αἰσγύνηται νὰ δεικνύῃ τὴν κεφαλὴν τῆς, πρέπει νὰ βιασθῇ νὰ παραδεχθῇ ὅτι αἰώνιόν τι καὶ παντοδύναμον ἔν, ὁ Θεὸς μόνος, ἔχει δώσει εἰς ταῦτα τὰ οὐράνια σώματα τὴν κατάλληλον αὐτοῖς θερμοκρασίαν, τὴν ἀκριθείαν τῆς ἀποστάσεως καὶ κανονικότητα τῆς κινήσεως, ἢ, νὰ εἴπῃ μετ' ὁ Προφήτην, « ὅστις ἐποίησε τὴν γῆν ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ, ἐστερέωσε τὴν οἰκουμένην ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐξέτεινε τοὺς οὐρανοὺς ἐν τῇ συνέσει αὐτοῦ. » (Ἱερ. ν. 15).

Ἐὰν ἀπὸ τοῦ στερεώματος καταδιόσωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐν τῇ σφαίρᾳ ἐν ἣν ζῶμεν, ὁποῖαν ἀρίθμητον ἀποδείξιν τῆς Θείας σοφίας ἀπαντῶμεν εἰς ταύτην τὴν μεσολαβοῦσαν ἐξάπλωσιν τοῦ ἀέρος, ἦτις ἐπενοήθη τοσοῦτον θαυμασίως, ὥστε συγχρότως νὰ υποστηρίξῃ καὶ βοηθῇ τὰ σύννεφα διὰ τὴν βροχήν καὶ νὰ παρέχῃ τοὺς ἀνέμους διὰ τὴν ὑγίαν καὶ τὸ ἀμπέριον, νὰ ἦνε ἀρμόδιος διὰ τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζῶων ἕνεκα τῆς ἐλαστικότητος του, διὰ τὴν παραγωγήν ἤλων ἕνεκα τῆς κινήσεώς του, καὶ διὰ τὴν μετακόμισιν φωτὸς ἕνεκα τῆς διαφανείας του. Ἀλλὰ τίνος ἦτον αὕτη ἡ δύναμις ἢ ποιήσεως ἐν τόσον λεπτὸν καὶ ρευστὸν στοιχεῖον, τὴν ἀσφαλῆ ἀποθήκην τῆς βροχῆς καὶ ἀστραπῆς, τῶν ἀνέμων καὶ τῶν τρικυμιῶν; Διὰ τῆς διαταγῆς τίνος καὶ ἐκ τῶν ὀρηκτῶν τίνος ἀποτέλλονται τὰ περιλαμπρῆ ἐκείνα μετέωρα ἕνα καθ' ἕνα τὸν ἀέρα, ὅστις ἄλλως ὅλ' ἔμενεν ἀκίνητος, καὶ καταναλισκῶσι τοὺς ἀτμούς, οἳ τινες ἄλλως ὅλ' ἠνώχλουν καὶ ἐκκαποῖσιν ἡμᾶς; Καὶ διὰ τίνος ἐπιτηδείας χειρὸς ἐποικίθη τὸ ὕδωρ ὅπερ ἐλύεται ἐκ τῆς Θαλάσσης, ἐξαλλομυρίζομενον διὰ τινος φυσικῆς διύλισεως καὶ ἀποτιθέμενον εἰς τὰ σύννεφα, ὡσανεὶ εἰς φιάλας, ἵνα στέλληται ἀπὸ τῶν περὶ ὧν τῶν ἀνέμων» εἰς διαφόρους χώρους, ἐξίσου διασκορπιζόμενον καὶ διανεμόμενον ἐπὶ τοῦ προσώπου τῆς γῆς τοιοῦτοτρόπως ὥστε νὰ καταπίπτῃ κατὰ μέτρον βροχῆς;

Τίνος ἦτον αὕτη ἡ δύναμις καὶ σοφία ἢ κρεμάσασα τὴν γῆν ἐπὶ το μηδὲν (Ἰωβ. κς'. 7) καὶ ἡ δοῦσα αὐτῇ σφαιρικὸν σχῆμα, τὸ προσφορώτατον ἐξ ὅσων ἦτο δυνατόν νὰ ἐπινοηθῆσιν διὰ τὴν σύστασιν καὶ στερεότητα τῶν μερῶν τῆς καὶ τὴν ταχύτητα τῆς κινήσεως αὐτῆς; « Ἡ ζυγίσασα τὰ ἔρη διὰ στατήρος καὶ τοῦς

λόφους διὰ πλάστειγγος; » (Ἰσαίας μ'. 12) καὶ ἡ δικτάξασα αὐτὰ ἐν ταῖς μέλλων ἀρμόδιαι θέσεσιν αὐτῶν διὰ καρποφορίαν καὶ υγίαν; ἡ ποικιλίσασα τὰ κλίματα τῆς γῆς κατὰ τοιοῦτην σύμφωρον καὶ τερπνὴν ποικιλίαν, ὥστε ἐν τῇ ἀπωτάτῃ ἀποστάσει ἕκαστος νὰ ἔχῃ τὰς κατάλληλους ἔρας, τὴν ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα, τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος του; ἡ ἐνδύσασα τὸ πρῶτον τῆς γῆς διὰ φυτῶν καὶ ἀνθῶν, τόσον ἐξαιρέτως καθωραϊσμένον μεταποικίλων καὶ ἀμιμήτων ὠραιότητων, ὥστε οὐδὲ Σολομὸν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιέβαλο ὡς ἐν τούτων (Matθ. σ'. 29); ἡ βλάσασα τὸ φυτὸν ἐν τῷ σπέρμῳ (ὡς τὸ νεογόνον ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν ζῴων) ἐν τοιαύτῃ καλλιπρεπεῖ περιουλοκῇ, οἷα παρέχει καρποῦς εὐάρεστον καὶ θαυμασίον ὄσκαμα; ἡ χρωματίσασα καὶ ἀρωματίσασα τὰ ἀνθῶν, ἡ δοῦσα αὐτοῖς τὰς ἰδέας εὐωδίας, τὰς ὁποίας διαχέουσιν ἐν τῷ ἀέρι πρὸς τέρψιν ἡμῶν, καὶ βλάσασα διὰ τοῦ αὐτοῦ ὕδατος αὐτὰ μετὰ διαφόρων χρωμάτων, τὰ ὁποῖα ὁ ἀνθρωπος οὔτε νὰ μιμηθῇ καθ' ὀλοκληρίαν οὔτε νὰ ἐννοήσῃ δύναται; ἡ πληρώσασα τὴν γῆν διὰ μίαν τοιαύτης ἀπείρου ποικιλίας παντοειδῶν κτισμάτων τόσον ὁμοίων καὶ ἐναυτῶν τόσον ἀνομοίων πρὸς ἀλλήλα; Ἐκ τούτων ἄλλα μὲν περιπατοῦσιν, ἄλλα δὲ ἔρπουσιν, ἕτερα μὲν ἰστανταί, ἕτερα πλεύουσιν· ἄλλ' ἕκαστος ἔχει μέλη καὶ ὄργανα ἀρμόδια εἰς τὰς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ κινήσεις. Ἐνὶ λόγῳ, τὸ θυμοειδὲς τοῦ ἵππου, τὰ πτερά τοῦ ταύρου, τὸ μέγεθος τῆς καμήλου καὶ ἡ σμικρότης τοῦ ἐντόμου εἰσὶν ἴσαι ἀποδείξεις μιᾶς ἀπείρου σοφίας καὶ δυνάμεως. Πόθεν παρεσκευάσεν ἡ φύσις τοσαύτας ἀισθησεις, ὅσας δρωμεν εἰς ἕνα κώνωπα; (λέγει ὁ Πλάτων ἐν τῇ φυσικῇ του ἱστορίᾳ, ἐξετάζων τὸ σῶμα τοῦτου τοῦ ἐντόμου) πόθεν συνέστησε τὰ ὄργανα τῆς ὄρασεως, τῆς γούσεως καὶ ἀσπρήσεως αὐτοῦ; πόθεν παρήγγαγεν ἐκείνῃ τὴν ὀργίλην καὶ ὄξαιαν φωνήν; καὶ μετὰ πόθεν ἀγγίζουσαν συνήψα τὰ πτερά του, ἐμήκυνε κατὰ μέτωπον τὰ σκέλη του καὶ προπροσκεύασεν ἐκεῖνο τὸ λιμῶντον κολῶμα, ὡς γαστέρα, τόσον ὅπλοστον αἵματος ἰδίας ἀνθρωπίνου; Μετὰ πόθεν εὐφυῶς προσδιώρισε καὶ ὥξυνε τὸ κεντρίον του, ἵνα νύσση τὸ δέρμα; καὶ τοῖ δὲ ἡ λεπτότης του εἶνε τόσον μεγάλη, ὥστε νὰ καυτᾷ αὐτὸ ἀόρατον, ἔκαμιν ὅμοια αὐτῷ τοιοῦτον ὥστε νὰ χρησιμεύῃ διπλῶς; διότι, ὅπως διαπερᾷ τὸ δέρμα, ἔγεινεν ἐξ ἑνὸς τῷ ἀκροῦ καὶ ἄμα κοίλον ἔπις ἐκμυζᾷ τὸ αἷμα; Καὶ ἐὰν ὁ Πλάτων ἔκαμιν τοσαύτας ἐρωτήσεις περὶ τοῦ σώματος ἐνὸς κώνωπος (ὅστις, κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὀμολογίαν, δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἐλαχίστων ἐντόμων) καὶ τί ἤθελεν εἰπεῖ, νυχθὶ πᾶσαν πιθανότητα, ἂν ἐόλεπε τὰ σώματα ἐκείνων τῶν ζωῶν, τὰ ὁποῖα εἶνε μόνον ὄρατὰ διὰ τῶν μικροσκοπίων, ἀνὰ 10 ἢ 20 ἢ καὶ 30 χιλιάδας ἐν μιᾷ ρανιδί ὕδατος ἐκ πεπείρου, ὀμολογᾷ κόκκη λέγερου; Καὶ τί πρέπει νὰ σκεφθῶμεν περὶ τῶν μύων καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος αὐτῶν τῶν πλάστων, ὅπου ταῦτα εἶνε τοσοῦτον μικρὰ; Ἐἶνε βέβαιον, ὅτι ὁ μηχανισμὸς, δι' οὗ ἡ φύσις ἐκτελεῖ τὴν μωδῆ κίνησιν, εἶνε υπερβολικῶς λεπτὸς καὶ περίεργος, καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεισιν πάσης μωδῆς κινήσεως, τοῦλάχιστον ἐν τοῖς μελλῶσι ζῴοις, ἐπασχολοῦνται διακεκριμένα μέρη ὄχι ὀλιγώτερα πολλῶν ἐκατομμυρίων, καὶ ταῦτα ὄρατὰ μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Καὶ μάλιστα, ὅσον μικρότερον εἶνε τὸ πλάσμα, τόσον μᾶλλον θαυμαστὸν τὸ εἰσοτέγγημα. « Ὅταν ἐν τινὶ λ. χ. μικρῷ ἀκά-

ρει βλέπωμεν (τῇ βοήθειᾳ τῶν μικροσκοπίων) μέλη ἐντελῶς καὶ κλύως διακεκριμένα, οἷον κεφαλὴν, σῶμα, σκέλη καὶ πόδας, πάντα ταῦτα διακεκριμένα καὶ τόσον κλύως ἐξισταμένα ὡς πρὸς τὸ μέγεθος αὐτῶν, ὅσον τὰ τῶν μεγίστων ἐλεφάντων, καὶ σκεφθῶμεν ὡσαύτως, ὅτι ἐν παντὶ μέρει τούτου τοῦ ζῴου ἀτόμου ὑπάρχουσι μύωνες, νεῦρα, φλέβες, ἀρτηρίαι καὶ αἷμα καὶ ἐπὶ ἐν ἐκείνῳ τῷ αἵματι ὑπάρχουσι κλασθῶδη μέρη καὶ χυμοί, καὶ ἐν ἐκείνοις ταῖς χυμοῖς τινὲς σκελετοὶ, αἵτινες συντίθενται ἐξ ἄλλων λεπτῶν μερῶν ὅταν, λέγω, σκεφθῶμεν ἅπαν τούτο, εἶνε δυνατόν νὰ μὴ θαυμάσωμεν καὶ μὴ καταπληγθῶμεν ὑπὸ τῆς ἐξαιτίας ταύτης σοφίας, καὶ νὰ μὴ ἀνακράξωμεν μετὰ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Παύλου αὐτῶ βιβλίου πλοῦτος καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ ὡς ἀνεξηρεύνητα τὰ κρήματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξήγητα αἰ εἶσι αὐτοῦ (Ῥωμ. ια'. 33).

Ἄλλ' ὑπάρχει ἕτερον τι ἐν ταῖς ζῴοις τῶν τε χερσαίων καὶ θαλασσίων οὐχ ἦτον θαυμαστὸν τῆς κατασκευῆς αὐτῶν εἶνε δὲ τούτο τὸ φυσικὸν αὐτῶν ἐνοτικόν. Συμμορφούμενος τῷ καιρῷ τρέφῃ τῆς ὀμιλίας ἐνομολογῶ αὐτὸ οὕτως· ἄλλ' ἀληθῶς τοῦτο εἶνε ἡ τῆς Θείας Προνοίας διεύθυνσις αὐτῶν διὰ τινος παντοφύου καὶ παντοδύναμου νοός. Διότι τίς ἄλλος ἐνεπένευσε εἰς τὰ πτηνὰ τὴν τέχνην τοῦ κατασκευάζειν τὰς φωλέας των, εἴτε σκληρὰς εἴτε ἀπαλὰς ἀναλόγως τῆς κράσεως τῶν νεσσῶν αὐτῶν; Τίς ἄλλος ἐποίησεν αὐτὰ νὰ διακρίβωσι τόσον διαρκῶς ἐν ταῖς φωλέαις των ἐπὶ τῇ ἐπιώσει τῶν νεσσῶν των, ὥστε εἶχον ἀκριθῆ γνώσιν τῆς ἐκῆτων θερμοτήτος καὶ τῆς ἀρμοδιότητος καὶ ἰκανότητος αὐτῆς πρὸς τὴν ζωοποίησιν; Τίς ἄλλος κινεῖ τὴν χελιδὸνα ἐπὶ τῇ προεγγύσει τοῦ χειμῶνος ν' ἀποδημῇ εἰς τι μᾶλλον συγκρασιμὸν κλίμα ὥστε ἐνδοῖ τὰ οὐράνια σερμαῖα, τὴν ἐπιτροπὴν τῶν ἀστεριῶν καὶ τὴν ἀλλοτρίαν τῶν ὠρῶν; Τίς ἄλλος κἀμνει τὸν ἀττικὴν ἰχθυὸν (σαλομὸν) ἀνὰ πᾶν ἔτος ν' ἀνέρχεται ἀπὸ τῆς Θαλάσσης, 400—500 μίλια τὸν παταμόν, μόνον ἕνα ῥίθην τὰ ὅλα του καὶ ἀσφαλίσῃ αὐτὰ ἐν τῇ ἀμμῳ τῶν ὄχθων, ἔνθα διαμένει, ἕως αὐτὰ ἐπωασθῆσθαι, καὶ τότε πάλιν ἐπιστρέφει εἰς τὴν Θαλάσσαν; Πῶς ταῦτα τὰ πλάσματα, ὅπου περιήλθον ἐπὶ πολλῶν καιρῶν τὸν ἐκτεταμένον ὠκεανόν, ἠδύναντο πάλιν ν' ἀνεύρωσι καὶ εἰσέλθωσιν εἰς τὸ στόμιον τοῦ ἰσίου παταμοῦ, φαίνεται λίαν παράξενον, καὶ ἄλλως δὲν ἐξηγηταί εἰμῆ ἐκ παραδεχθῶμεν ὅτι τὸ δόγησόν αὐτὰ πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος ἀσφαλῶς πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἴτε εἰς τινὰ ἐντύπων δεδωμένην κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δημιουργίας αὐτῶν, εἴτε εἰς τινὰ ἀμυσσον καὶ συσγῆ διεύθυνσιν ὑπερέρκας τινὸς αἰτίας. Ἐνὶ λόγῳ εἶνε δυνατόν νὰ ἴδωμεν τὸν ἱστὸν τῆς ἀρχῆς καὶ τοὺς ἱστοὺς τοῦ μεταξοσκώληκος, τὰ κίτταρα τῶν μελισσῶν, ἢ τοῦ μύρμηκος τοὺς σποβολῶνας, χωρὶς νὰ παραδοθῶμεν εἰς μίαν εὐθερμον σκέψιν, ἦτις ὅλ' ἀναγκάζει ἡμᾶς ν' ἀναγνωρίσωμεν ἐκείνην τὴν ἀπειρον σοφίαν τοῦ δημιουργοῦ αὐτῶν, ὅστις εἴτε αὐτὸς ὁ Ἰθὺς διεύθυνει τὰ ἀκάνθιστα βήματα των ἢ ἔδωκεν αὐτοῖς ἐν πνεύματι (ἐὰν δυνατόμεθα νὰ δναμάσωμεν αὐτὸ αὐτῶς) ἀρμόδιον νὰ ἦνε ἐν ἐμβόλιμῳ καὶ νὰ δεκνῶν τὸ παράδειγμα τῆς τέχνης, τῆς ἐπιτηδείτητος, καὶ τῆς οικονομίας;

Ἐὰν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἀπὸ τῶν ζῶων, ἔτινα ζῶον ἐπ' αὐτῆς,

ρῶμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, τυχέως κατενοούμεν εἶναι αὐτὴ εἶνε ρευστῶν καὶ διαρκῆς σώμα καὶ εἶναι ἀνῆρα κατὰ πλεονὴν ἢ ἥττον, δὲν θὰ ἦτο τῶσον καταλλήλως διὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ τίς τῆ ἔδωκεν αὐτῇ τὴν ἀκριβοῦς διαμέτρων τῶν μερῶν καὶ ἀναλογῶν βελώνων τῆς κινήσεως, ὅπως ποιῆται αὐτῇ τῶσον τε ρευστῆ καὶ ἐνταύτῃ τῶσον δυνατῆ, ὥστε νὰ βασιλεύῃ καὶ φέρῃ ἐπ' αὐτῆς τὰ βαρύνοντα φορτία; Τίς ἐδίδοξε τοὺς ποταμούς νὰ ρέωσι κατὰ περιστρεφόμενα ρεύματα διὰ μέσου ἐκτεταμένων χωρῶν, ὅπως ποτίζουσιν αὐτὰς ἀφρονότερον, νὰ ἐκβάλλωσι δὲ ἔπειτα εἰς τὸν ὠκεανόν, ὅπως ἀποτελέσωσι αὐτὸν τὸ κοινὸν κέντρον τοῦ ἔμπορίου, καὶ ἔπειτα διὰ μυστικῶν καὶ ἀσάτων αὐλάων νὰ ἐπιστρέψωσι εἰς τὴν ἀρχαίαν των πηγήν διὰ δυνάμει τοῦ κυκλοφορίας; Τίς ἐροῦσα καὶ ἐπλήρωσε τούτους τοὺς ποταμούς ἐκ πενταεσίων ἐχθῶν, οἷνες διασπένδονται καὶ πικρίζονται ἐν τοῖς χωρῶσι ρεῦματι καὶ πρὸς αὐτὸν ἀπερισκέπτως εἰς τὸ δίκτυον τοῦ ἀλάτου ἢ ἔρχονται λαμπρῶς εἰς τὴν ὀμίαν τοῦ ἀκριτοῦ, ἵνα συλληθῶσιν διὰ τὴν χρῆσιν καὶ τὸ φαγητὸν τοῦ ἀνθρώπου; Ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος θάλασσα εἶνε λίαν ρευστὴ καὶ ἐκπληκτικῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ, ἢ δὲ πλημμυρῆς καὶ ἢ ἀμπωτιῆς τῶν ὑδάτων τῆς δὲν εἶνε ἐκ τῶν εὐκολωτέρων φαινόμενων ἐν τῇ φύσει. Πᾶν εἴτι γινώσκοντες μετὰ βεβαιότητος εἶνε τοῦτο, εἶτι ἡ καλὴ ὁδογὰ καὶ ἐπιφανέστερος ἡμῶν εἰς τὴν μέρη καθ' ὁριζήσαντας ὄρους: ἀλλὰ τίνας εἶνε ἢ χεῖρ ἐκείνη, ἣτις κάμνει αὐτῇ νὰ σταθῇ, καὶ εἶτι νὰ ἀρξῆται πάλιν μετὰ ταυῦτος κανονικότητος; Μία δὲ περισσοτέρα ἢ ἄλλωθεν κίνησις ἐν τούτῳ τῷ ὄρει ἢ ἦθελε συνταράξει πᾶσαν τὴν φύσιν, καὶ ἢ μικροτέρα παρεκτροπὴ τῆς καλῆς ροῆς ἦθελε καταστρέψει ὀλόκληρα βασιλεία τις λοιπὸν ἦτον τῶσον σοφῶς ὥστε νὰ λάθῃ τοιαῦτα ἀκριβοῦς μέτρα ἐπὶ ἀπερόπτων σωμάτων, καὶ τίς τῶσον ἰσχυρὸς, ὥστε νὰ διευθύνῃ τὴν ἐρμῆν ἐκείνου τοῦ ὑπερηφάνου στοιχείου ἐν συνείσει; Καὶ τίς αὐτὸς, ὁστις ἔθεσε τὴν ἀμμὸν ἕριον τῆς θαλάσσης κατὰ πρόσκαγμα αἰώνιον, καὶ δὲν θέλει ὑπερβῆ αὐτὸ; » (Ἱερ. ε. 22) καὶ ἔθεσε τὸν Λευκὸν (ἀναμῆσον ἀλλων ζῶων πικρὸς εἶδος) διὰ νὰ πικρῇ ἐν αὐτῇ (ψαλμ. ρδ'. 26); ἐκ τῶν μυκήτων αὐτῷ ἐξέρχεται κανὸς, ἢ πικρὸ αὐτοῦ ἀνάπτει ἀνθρώπους οὕτως, ὥστε κάμνει τὴν ἀεὺσον ὡς λέθηκα νὰ κολλήσῃ καὶ καθιστᾷ τὴν θάλασσαν ὡς σκευὸς μαρμαριῶ; » (Ἰωδ. μα'. 20, 21, 31).

Ἐάν τῶρα ἀπ' αὐτοῦ τοῦ κόσμου στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν ἰσχυρότερος ἐπὶ τὸν ἀνθρώπον, τὸν κέντρον τούτου κόσμου, τὸν ὅποιον ὁ Θεὸς ἔθηκεν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδεμίαν βεβαιὴν ἀντίληψιν δύνανται νὰ ἦνε τῶσον ταπεινὴ καὶ ἐντελής, οὐδεμίαν καρδίαν τῶσον ἁλιθίαν καὶ ἀναίθρητον, ὥστε νὰ μὴ ἴδῃ καὶ κατανοήσῃ καθαρώς ὅτι οὐδὲν ἄλλο εἶμὴ ἀπειρος σοφία ἠδύνατο ἐν τούτῳ ὀσμωστικῷ τρόπῳ νὰ σχηματίσῃ τὸ σῶμα του καὶ ἐμπνεύσῃ ἐν αὐτῷ οὐκ ἐξέχοντα δυνάμει, δι' οὗ «συνετίξαι ἡμᾶς ὑπερ τὰ κτήνη τῆς γῆς, καὶ σοφίξει ἡμᾶς ὑπερ τὰ πτερινὰ τοῦ οὐρανοῦ.» (Ἰωδ. λδ'. 11).

Ἐπιπέσωμεν εἶτι ἦτο δυνατόν νὰ ἴδωμεν βῶλον ἐξ ἀργίλου ἐπιπέσωμεν ἀμείσις ἐκ τοῦ ἐδάφους εἰς ἐγγελή μορφήν ἀνθρώπου πλήρους ὀραϊότητος καὶ συμμετρίας καὶ ἀποκοιμισμένου δι' ὀ-

λων τῶν μερῶν καὶ τῶν δυνάμεων, τὰς ἐποίας κατανοούμεν εἰς ἡμᾶς αὐτούς, καὶ πῶθεν κατὰ πολὺ ὑπερέχοντος ἡμῶν καὶ ὀραϊότερου. Εἶτι μετὰ τὴν μέτρων τοῦ ἐδόμενου πάραυτα αὐτὸν ἐκτελούντα εἶλας τὰς λειτουργίας τῆς ψυχῆς, τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ λογικοῦ κινούμενον τῶσον κομψῶς, ὀμιλοῦντα τῶσον γλαφυρῶς καὶ συλλογιζόμενον τῶσον ἀκριβῶς καὶ ποιούντα πᾶν πρᾶγμα τῶσον ἐξέλιξις, ὅσον ὁ μάλλον εὐπαίδευτος ἐκ τῶν ζῶωντων ἀνθρώπων. Ἀπαρραλλάκτως τοῦτ' αὐτὸ συνέβη, καὶ ἐν ὀμοίᾳ στιγμῇ χρόνου, κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ μέτρων τοῦ προπάτορος ἡμῶν. Ἀλλ' ὅπως ἐντυπώσωμεν ἰσχυρότερον ἐν τῇ νῦν τὴν ἰδέαν ταύτην, ὑποθέσωμεν εἶτι τοῦτο τὸ σῆμα ἐγείρεται βαθυμῆδον καὶ τελευτοποιεῖται κατὰ τὰ διάφορα μέρη τοῦ διαιδοχονῶν καὶ εἶτι, ἀφοῦ τὸ ὅλον ἀποτελεσθῆ, αἱ φλέβες καὶ αἱ ἀρτηρίαι διανοίγονται, τὰ νεῦρα καὶ οἱ τένοντες στρώνονται, αἱ ἀρθρώσεις συναρμολογοῦνται, καὶ τὸ ὕδρον (μεταβλητὸν εἰς αἷμα καὶ χυμούς) ἀναποτίζονται εἰς τὰ γαστρίδια μέρη τῆς καρδίας, ὁ δὲ Θεὸς ἐμπνεῖ ἐν αὐτῷ ζωὴν καὶ πῖνα ἀρχῆν διὰ ταύτης τὸ ἐν τῇ καρδίᾳ ὕδρον ἀρχεται καταβάνον καὶ διαπερῶν τὰς φλέβας καὶ οὐράνιον τι ἐρύθημα ἀρχεται ἀναβαίνον ἐπὶ τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου τοιοῦτον, οἷον εἶνε ἰκανὸν νὰ καταρροῖ τὴν βοήθειαν τῆς τέχνης, καὶ ἀνώτερον τῆς δυνάμειως τῆς μιμήσεως. Ἡ εἰκὼν αὐτῆ κινεῖται, περιπατεῖ κινεῖται δὲ μετὰ τοιοῦτου μεγαλείου, οἷον εἶνε ἰκανὸν νὰ κηρύττῃ αὐτὸν κέντρον τῆς δημιουργίας, καὶ ὀμιλεῖ μετὰ τοιοῦτου τόναυ καὶ ὕψους αἰσθημάτων, οἷον ἰκανὸν νὰ κάμνῃ πᾶν ὅτιον προσεκτικὸν καὶ εἶτι πλεονὸς ὁ μέγας αὐτοῦ δημιουργὸς συγκαταβαίνει νὰ συνομιλήσῃ μετ' αὐτῆς. Ἰδὼν, λέγω, ἦτο δυνατόν νὰ ἴδωμεν ὅλον τοῦτο διενεργούμενον ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν, ὅκα ἐκρυπτοῦμεθα ὑπὸ μεγάλου θαυμασμοῦ καὶ μεγάλης ἐκπλήξεως καὶ θύμης τοῦτο εἶνε τὸ ἀκριβὲς ἐμὸν σῆμα τοῦ σχηματισμοῦ παντὸς ἀνθρώπου καὶ τοῦτο ἢ μελέτη ἔκαμε τὸν Δαβὶδ νὰ κηρύττῃ ὑπὸ ταύτης τῆς ἐκπληκτικῆς ἐντυπωσῆς καὶ εἶπη. «Κύριε, θέλω σὲ ὕμνειν, διότι φοβερῶς καὶ θαυμασιῶς ἐποίησεν ὀσμωστικῶς εἶνε τὰ ἔργα σου καὶ ἢ ψυχὴ μου κάλλιστα γνωρίζει τοῦτο. Τὸ ἀδικόμωρον τοῦ σώματός μου εἶδον αἱ ὀφθαλμοὶ σου καὶ ἐν τῇ βιβλίᾳ σου πάντα ταῦτα ἦσαν γεγραμμένα, ὡς καὶ αἱ ἡμέραι καθ' ἃς ἐσχηματίζοντο, καὶ ἐντὺ οὐδὲν ἐκ τούτων ὑπέρχε.» (ψαλμ. ρλθ'. 16).

Ἐπίθοντι, τῶσον περίεργος εἶνε ἢ πλοκή τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος καὶ ἐν παντὶ μέρει τῶσον ἐξοχὸς καὶ ὀσμωστικῶς, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ Γαλιλῆος (ὅς τις ἄλλως πολὺ ἀπέιχε τοῦ πιστεύειν εἰς ἕνα Θεόν,) ἀφοῦ ἐπιμελῶς ἐξήγησε τὴν κατασκευὴν αὐτοῦ καὶ ἐθεώρησε τὴν εὐκταστικὴν καὶ χρησιμότητά παντὸς μέρους, τὰς πρὸς αὐτὸν διαφόρους προθέσεις ἐκάστης φλέβης, ὁσπερ καὶ μυῶνος, καὶ τὴν ὀραϊκὴν σύνθεσιν τοῦ ὅλου, κυριευσθεῖς ὑπὸ δδυνατῆς εὐλαθείας, ἔγραψεν ἕνα ὕμνον εἰς ἔπικνον τοῦ πανσόφου δημιουργοῦ του. «Ὁ Γαλιλῆος, ἐν τῇ βιβλίᾳ του περὶ σχηματισμοῦ τοῦ ἐμῆδου, σημαίνει ὅτι ὑπέρχουσι ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι 600 περίπου μυῶνες, εἰς ἕκαστον τῶν ὀσίων παρετηροῦνται δέκα τοῦλάχιστον σκοποὶ ἢ ἀναγκαῖαι κατηγορίαι οὕτως ὥστε μόνον περὶ τῶν μυῶνων πρέπει νὰ ἐκαστολῶσιν ἔχι δδλυγώτεραι τῶν 6,000 διάφοροι προθέσεις. Τὰ ὀσὰ ἀριθμοῦνται εἰς 284, καὶ οἱ διακαρμῆνοι σκοποὶ ἐκάστου τούτων εἶνε περὶ τοῦ 40, τὸ ὅλον περὶ τοῦ 11,360.

ANALYSIS ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

Ἀνεγρωσθεῖσα ἐν τῇ ἐμπορικῇ Ἀσολῇ Μιτυλήνης

ὁ π ὁ

G. A. ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ.

(Συνέχεια ἀπὸ σελ. 264).

τὸ αὐτὸ θ' ἀκολουθεῖ κατ' ἀναλογίαν εἰς τὰ λοιπὰ μέρη, οἷον τὸ ἐρίμα, τοὺς συνδέσμους τῶν ὀστέων, τὰ ἀγγεία, τοὺς χυμούς: ἀλλ' εἰδικώτερον εἰς τὰ διάφορα ἀγγεία τοῦ σώματος, τὰ ὅποια κατὰ τὴν ποιικίαν τῶν σκοπῶν πλεῖστον ὑπερέχουσι τὰ δημιουργη μέρη.

Καὶ ἐάν ἢ θεία σοφία διαφαίνεται ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ σώματος, πόσω μάλλον ἀπειρος αὐτῇ καταρτίζεται ἐν τῇ κρίσει τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἣτις εἶνε μὲν αἴτιος οὐσία ἀλλ' ἡνωμένη μετὰ τοῦ σώματος διὰ τινος ἀσάτου μὲν συνδέσμου, ἀλλὰ τῶσον ἰσχυροῦ, ὅσον χρειάζεται νὰ κάμνῃ αὐτὰ ἀμοιβαίως ἐνεργούντα καὶ συμπαιδούντα πρὸς ἀλληλῆα ἐν πάσαις αὐτῶν ταῖς ἠδοναῖς καὶ πόνους: οὐσία προαισθησία μὲ ἐκείνας τὰς θαυμασιὰς δυνάμεις τῆς σκέψεως, τῆς νοήσεως, τῆς κρίσεως, τοῦ λογικοῦ, τῆς ἐκλογῆς, τῆς ἐνεργείας καὶ (ὅσπερ εἶνε τὸ τέλος καὶ τὸ μέγιστον πάντων) μὲ τὴν δύνανται τοῦ γινώσκαι, τοῦ ὑπακούειν, τοῦ μιμεῖσθαι καὶ ἐπαινῆν τὸν δημιουργὸν τῆς καὶ τοῖ ἀληθῶς μήτε αὐτῇ, μήτε οἰαδῆποτε ἀνωτέρα τάξιν κτισμάτων, ἀγγέλιαν, καὶ ἀρχαγγέλιαν, μήτε ἢ ὅλη «στρατιὰ τοῦ οὐρανοῦ» δύνανται ἐπαξίως καὶ ἀρκούντως νὰ κάμνῃ αὐτὸ, αἰτίτις τίς δύνανται νὰ κηρύττῃ τὰ κρητικὰ ἔργα τοῦ Κυρίου, νὰ κάμνῃ ἀκουστικὰς πάσας τὰς ἀνέσεις αὐτοῦ; (ψαλμ. ρδ'. 2).

Ἔθον, εἰς οἰανδῆποτε διεύθυνον στρέψωμεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν, ἐάν ἀτενίσωμεν πρὸς τ' ἄνω ἢ κάτω, ἐκτὸς ἡμῶν, ἐπὶ τῶν ἐμψόχων ἢ ἀψόχων μερῶν τῆς δημιουργίας, ὅκα εὐρωμεν ἀπαρκούντα λόγον ὅπως μετὰ τοῦ ψαλμοῦ εἶπωμεν, «πόσον μέγιστον εἶνε τὰ ἔργα σου Κύριε! τὰ πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας ἢ γῆ εἶνε πλήρης τῶν ποιημάτων σου.» (ψαλμ. ρδ'. 24). «Ὁ ὀσμωστικὸς τὸν Κύριον διὰ τὰ εἶλη αὐτοῦ, καὶ τὰ θαυμάσια αὐτοῦ τὰ πρὸς τοὺς οὐρούς τῶν ἀνθρώπων καὶ ἃς οὐσιάζωσι οὐσίας ἀνέσεις, καὶ ἃς κηρύττουσι τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν ἀγαλλιάσει.» (ψαλμ. ρδ'. 21, 22).

Ἐλλην ἀναγνώστα! Ὁ πάνσοφος καὶ παντοδύναμος ὁστος ἀρχιτέκτων τῆς κτίσεως εἶνε ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς σου, ὅστις, ἀφοῦ σὲ ἀνέδειξε πνεῦμα θαμβῶν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θεῶν του βουλῶν, σὲ ἀρῆκε μὲν νὰ πῆσῃς ἐκ τῆς ὕψισης ταύτης βαθμίδος καὶ περιδεθῆς μὲ τὰς ὀσμηρὰς ἀλλύσεις πολλῶν αἰώνων δουλείας: ἀλλὰ δὲν σὲ ἀρῆκε νὰ ἐξελκεθῆς ἐκ τοῦ πῖνακος τῶν ἐθνῶν καὶ, σὲ διετήρησε καὶ ἔσωσεν ἐκ τῆς ἀνηκούστου ἀνάγκης δουλείας, καὶ διὰ πολλῶν θαυμασιῶν ἔργων σου διεφύλαξε ζωηρὸν τὸν ἐθνισμὸν, τὴν γλώσσαν καὶ τὴν πίστιν μὲ τὸν σκοπὸν νὰ γίνῃς τὸ καταλλήλων ὄργανόν του πρὸς δικόσων τοῦ φωτισμοῦ ἐν τῇ ἀνατολῇ, ὅπως ἀλλοτε οἱ προπάτορές σου ἐγένοντο τοιαῦτα ὄργανα. Ἰδοῦ διατὶ δὲν σὲ ἀρῆκε νὰ γαθῆς, ὡς ἐχάθισαν τᾶλλα ἔθνη τῆς ἀρχαιότητος ἐκτὸς τοῦ Ἰουδαίου διατηρουμένου καὶ τοῦτο πρὸς ἐμοῖον τινα σκοπὸν ἀλλ', ὅπως τῇ χρησιμότητι εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοιοῦτου σκοποῦ, ὀφείλεις σὲ νὰ φωτισθῆς πρῶτον δεόντως ἐν τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ φόβῳ του καὶ ἐκπολιτισθῆς ἐν τῷ ἀληθινῷ πολιτισμῷ τῆς χριστιανικῆς ἠθικῆς. Ἐάν γίνῃς τοιοῦτον ὄργανον, τότε μόνον θὰ ἦσαι τὸ νέον κοπερὸν ἄροτρον καὶ δδωρογῶνος σπόρος τοῦ ἀληθινῷ φωτισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ. Αὐξάνων τὴν πίστιν ἐν τῇ καρδίᾳ καὶ τὸν φωτισμὸν ἐν τῇ νῦ σου, καταγίνου ὅπως κατασταθῆς πρῶτορον ὄργανον ἐν ταῖς χερσὶ τοῦ Κυρίου,

O. K.

Τὸ μὲν λοιπὸν ἐρωτῶν, τὸ δὲ ἀποκρινόμενος ὁ Σωκράτης συζητεῖ μετὰ τοῦ Κριτοβούλου πᾶ κατὰ τὴν οἰκονομίαν, ὅτετι ἐπιτηδείως τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιστήμης καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ἀγαθοῦ οἰκονομίου ἔργον εἶνε τὸ δδαιεῖν καλῶς οὐχὶ μόνον τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἀλλὰ καὶ τὸν οἶκον ἀλλου, ὡς ὁ οἰκοδόμος οἰκοδομεῖ οὐχὶ μόνον πρὸς χρῆσιν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς χρῆσιν ἑτέρου οἰκίαν. Ἦσπειθ δὲ ὑπὸ τὸν περιληπτικὸν ὄνομα οἶκος περιλαμβάνεται οὐχὶ μόνον ἢ οἰκία καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ἀλλὰ καὶ ὅσα τις κέκτηται ἐκτὸς καὶ μακρὰν αὐτῆς, ἀρα τῆς οἰκονομίας ἔργον εἶνε ἢ διαχείρισις καὶ αὐξήσις πάντων τῶν κτημάτων, ὅσα παρεχούσιν ὀφέλιον εἰς τὸν ἀνθρώπον διότι ἀλλως, ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι κέκτηνται καὶ ἐχθρούς, γελούσιν ὅκα ἦτο ὁ οἰκονόμος αὐξάνων τοὺς ἐχθρούς καὶ νὰ μισοδοῖται. Οὕτω λοιπὸν τὰ κτήματα διακρίνονται εἰς δύο τάξεις, τὰ παρεχόντα ὀφέλιον, ἅτινα ἰδίως λέγονται κρημῆτα, καὶ τὰ φέροντα ζημίαν. Τοιαῦτα δὲ δυνατόν ν' ἀποδώσι πάντα, εἶαν τις δὲν ἠξέδρῃ νὰ τὰ μεταχειρισθῆ. Καὶ ἔπος π. χ. ἀποτραχηλίξων τὸν ἀπειρον ἀναβάτην δὲν δύναται νὰ δυνασθῆ χρῆμα καὶ γῆ ἀντὶ προφῆς παρασκευάσασα πείναν, καὶ πρῶτα φέροντα ζημίαν εἰς τὸν μὴ ἐπιστάμενον νὰ τρέφῃ αὐτὰ δὲν εἶνε κρημῆτα. Καὶ αὐτὸ δὲ τὸ ἀργύριον κατὰ συνέπειαν, ἐάν τις κακῶς μεταχειρίζεται αὐτὸ, δὲν εἶνε κρημῆτα. Πηλίαν κρημῆτα καὶ πηλίαν διαφορὰν δὲν φέρει καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν δι' αὐτοῦ π. χ. ἀγοράσῃ παλάσια; Ὄτε ὁ ἀγαθὸς οἰκονόμος ὀφείλει οὕτω πως νὰ δδπέη τὰ κτημῆτα καὶ αὐτοὺς ἀλόμῃ τοῖς ἐχθροῦς του, ὥστε νὰ ὀφέληται ἐξ αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οὐδὲν ὀφελος τῆς οἰκονομίας ἐάν δὲν ὑπ ἀρχῇ συννηωμένη μετὰ τῆς ἀρετῆς: διότι πολλοὶ καὶ ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν εἰδημόνες καὶ μέσο ἀφρονῶ ἔχοντες, δδσποζόμενοι δδμως ὑπὸ πονηρῶν δδσποινῶν, οἷα εἶνε ἢ ἀργία καὶ αἰ κωδεία καὶ λιχνεία καὶ λαχνεία καὶ οἰναφλυγία καὶ μωραῖ τινας καὶ δδπανηραὶ φιλοτιμίαι, ὡς καὶ ὁ νεώτερος ἐπάρατος σρμός, καταστρέφονται ἀρδῆν ὑπ' αὐτῶν καὶ κακοὶ κακῶς γρηζοσυσιν.

Ὁ Κριτόβουλος ἐγγιχθεῖς ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων τοῦ σοφοῦ τὸν παρακαλεῖ μετὰ τινος εἰρωνείας νὰ τὸν συμβουλευτῆ εἶτι καλὸν γινώσκει πρὸς αὐξήσιν τῆς περιουσίας του, ἐκτὸς ἐάν τὸν θεωρῆ ἰκανῶς πλοῦσιον καὶ μηδὲλως ἔχοντα ἀνάγκην κρημῆτων. Ἀπαγε, τῇ λέγει εἰρωνικώτερον ὁ Σωκράτης, ὄχι μόνον.

δὲν σὲ θεωρῶ πλούσιον, ἀλλὰ πενέστερον ἐμμοῦτοῦ καὶ πολλοῦ οἴκου ἄξιον. Καὶ ἐγγέλαιον ἀπὸ καρδίας ὁ Κριτόβουλος εἰς τὴν ἀπάντησιν τοῦ σοφοῦ καὶ μετὰ ἀπορίας τὸν ἠρώτησεν ὡς πόση νὰ ἦτο ἡ περιουσία αὐτοῦ, πόση δὲ νὰ ὑπελάμβανε τὴν ἰδικήν του. Ἄν ἐπιτόχω, λέγει, καλὸν ἀγοραστήν, εὐκόλως εὔρισκω δι' ὅλα μου τὰ κτήματα ἢ μὴ, τὰ ἰδικὰ σου ὅμως γινώσκω καλῶς ὅτι εἶνα ἐκτονταπλάσια. Καὶ μὴ σοὶ φανῆ πικρῶς ὅτι, τοιαύτης οὔσης τῆς περιουσίας ἐκατέρω ἡμῶν, κηρύττω ἐμμοῦτον πλουσιώτερον.

Ἐρωτῶ μάλιστα ὅτι, καὶ τριπλάσια ἂν εἶχες, πάλιν δὲν σὸς ἐξήρουν. Διότι πρῶτον μὲν ἡ κοινωνικὴ θέσις σου καὶ ἡ ὑπόληψις τῆν χάριτι παρὰ τοῖς πολλοῖς σὲ ὑποχρεοῦσι καὶ θυσιᾶς πολλὰς καὶ μεγάλας νὰ τελῆς εἰς τοὺς θεοὺς, καὶ ζήτους πολλοὺς νὰ ὑποδέχησαι, καὶ δεῖναι νὰ προσφέρῃς εἰς τοὺς συμπολίτας, ὅπως καρδίᾳ τῆν εὖνοιαι καὶ τὰς ψήφους τῶν, καὶ εἰς ὅλας τὰς ὁμογενεῖς λειτουργίᾳς τῆς πόλεως νὰ ὑποβάλλῃσαι. ἔπειτα σὲ βλέπω ὅτι ὡς δῆλον πλούσιος ἀδικορεῖς περὶ τῆς αὐθιγείας τῆς περιουσίας σου, ἐνασχολοῦσαι δὲ εἰς πράγματα παιδαγωγῶν. Ἐχῶ δίκαιον λοιπὸν νὰ σὲ οἰκτείρω καὶ νὰ ἐκράξω τοὺς φόνους μου μὴ περιέλθῃς εἰς ἐσχάτην ἔνδειαν καὶ πᾶσης ἀνηλεστὴν τι κακῶν. Μὴ βλέπῃς ἐμέ, Κριτόβουλε, ἐγὼ καὶ ἂν λάθω ποτὲ ἀνάγκη τινός, ἔχω τόσους φίλους, ὅσοι μικρὰ τινα πορίσασθαι μοι δύνανται νὰ πλημμυρῶσαι τὴν οἰκίαν μου παντὸς ἀγαθοῦ, ἐν ᾧ οἱ ἰδιοὶ σου φίλοι καὶ τοὶ ἔχοντες πολλὰ πλεόνον τὰ ἀρκεῖντα παρὰ σέ, παρατηροῦναι ὅμως πῶς νὰ ὠφελῶνται μᾶλλον παρὰ σοῦ. Εἰς τοὺς ἀκαταμαχητοὺς τούτους λόγους τὴν ἠδύνατον ἀντιτάξῃ ὁ Κριτόβουλος; Συνησθάνθη καὶ αὐτὸς ὅλην τὴν βαρύντη καὶ τὴν ἀναμφιλόγητος τὸς παρεδέχθη. Διὸ καὶ ἐκλιπαρεῖ τὸν Σωκράτην νὰ τοῦ γένη προσηγορία καὶ νὰ τὸν διδάξῃ τὴν πλουτοποιὴν ἐπιστήμην.

Ὁ Σωκράτης ἀποποιεῖται μὲν τοῦτο καὶ ἀπορεῖ μάλιστα πῶς αὐτὸς μὴδὲ τὸ ἐκαστημέριον τῆς περιουσίας ἔχων τοῦ Κριτόβουλου, μὴδὲ ἵππους, μὴδὲ γῆν, μὴδὲ πρόβατα ποτε κεκτημένος, εἴ τι ἂν καὶ δι' ἑῶν παρὰ γὰρ ὁ πλούσιος, παρακλεισθεὶς ἤδη νὰ διδάξῃ ἄλλον περὶ καλλιεργείας καὶ καλλικρατίας αὐτοῦ. Ὑποτάσσεται δὲ νὰ ὑποδείξῃ εἰς αὐτὸν τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα εἰδημόνας, καὶ ἔσον ἔχει ἐξετάσει ἤδη καὶ σπουδάζει ποῖοι τῶν πολιτῶν εἶνε ἐπιστημονέστατοι περὶ ἕκαστα. Ἀκούσμεν δὲ διὰ τίμων λογικῶν ἐπιχειρημάτων πείθει τὸν Κριτόβουλον εἰς τοῦτο, καὶ ὁμιλοῦμεν τὸν πρακτικὸν νοῦν τοῦ Σωκράτους.

Κριτόβουλε τῷ λέγει, ἔδω ἔχων ἀνάγκη πύρρος ἢ ὕδατος ἤρωςο ζητῶν παρ' ἐμοῦ, ἐγὼ δὲ μὴ ἔχων σὲ ὠδήγουν πρὸς ἄλλους παρ' ὧν ἠδύνατο νὰ λάβῃς, ἦθελας μὲ μεμψῆθι διὰ τοῦτο; Καὶ ἔδω ἐπιθυμοῦντι σοὶ νὰ διδάξῃς μουσικὴν παρ' ἐμοῦ, ἐγὼ σοὶ συνίσταν ἄλλους δεινότερους μου πρὸς ταύτην τὴν τέχνην, ὅκ εἶχες διὰ τοῦτο παραπόνον τι ἐναντὶν μου; Οὐχί, βεβαίως. Πῶς λοιπὸν νὰ μὴ ἀποστηθῶμεν καὶ κατὰ ταύτην τὴν περίπτωσιν εἰς ἱκανώτερους καὶ εὐδημονεστέρους ἐμοῦ; Ἐγὼ ἐκ τῶν κληθμενῶν μου παρατηρήσων καὶ μαλετῶν μετὰ θυμικισμοῦ πολλοῦ ἀνεκλάυψα ὅτι ἄνθρωποι τὰ αὐτὰ ἔργα ἐπιτηθεύοντες καὶ ἐκ τῶν αὐτῶν μέσων ὀρμώμενοι διεφέρον παρὰ πολὺ κατὰ τὴν οἰκιακὴν εὐημερίαν· οἱ μὲν ἦσαν ὑπερβολῇ ἐνδεεῖς, οἱ δὲ ὑπερ-

βολῇ πλούσιοι· τὸ πρῶτον μοὶ ἐφάνη ἄξιον πολλῆς προσοχῆς καὶ σκέψεως. Ἐύρισκον λοιπὸν ἀνασκοπῶν τούτο ὅτι ὅλα ταῦτα γίνονται ἐν τῷ βίῳ κατὰ φύσιν καὶ πολλὰ κατὰλλήλως. Ἐδὲλεπον δὲ οἱ τυχεῖς καὶ ἀπροβλεπτοὶ καὶ ἀμελῶς πρόπτοντες τὸ ἔργον αὐτῶν ἐζημιούντο, οἱ δὲ μετὰ συντόνου σκέψεως καὶ ἐπιμελείας ἀναλαμβάνοντες τὸ ἔργον οἱ καὶ εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον καὶ ἐπιπερθέστερον ἀπελλάττοντο αὐτοῦ. Ἐδὲ λοιπὸν ἄνθρωποι, παρ' ὧν μιν ἔχον δύνανται νὰ γείνησιν συνευδοκούντος καὶ τοῦ θεοῦ, δεῖνός γρημακτιότης. Παρατηρήτην δὲ, κύριοι, ἐνταῦθα ὅτι αὐτὸς ὁ ἐπὶ ἀσεβείᾳ κατηγορηθεὶς Σωκράτης πανταχοῦ καὶ πάντοτε ἐνεπνεέτο ἀπὸ βαρύτερον πρὸς τοὺς θεοὺς σέβας καὶ ἀκράδαντον ἔστρεπε πεποιθῆσιν εἰς τὴν θέσιν ἀντίληψιν, «καλέσων πειρασθεὶς σὺν τοῖς θεοῖς ἀρχεσθαι παντὸς ἔργου, ὡς τῶν θεῶν κυρίων ὄντων οὐδὲν ἤττον τῶν εἰρηναίων ἢ τῶν πολεμικῶν ἔργων».

Ὁ Κριτόβουλος δευτεροῦς κάπως περὶ τοῦ μείλλοντός του, εἶτι ἀνυπομονώτερος παρακλεισθεὶς τὸν Σωκράτην νὰ τῷ δείξῃ σαφῶς ὅσα ἐνόησον τῶν παρόντων φίλων ὑπεστρέθη. Ἀπαριθμεῖ λοιπὸν ὁ ἔμπειρος παρατηρητῆς τῶν πραγμάτων διακόρων τάξιων καὶ ἐπιτηθευμάτων ἀνθρώπων, οἵτινες καλῶς μὲν ἀκούοντες καὶ ἐφαρμόζοντες οικονομικούς τινας κανόνας εὐδοκίμοισι καὶ εὐημεροῦσι, κακῶς δὲ ἀποτυγχάνουσι καὶ δυσπραγοῦσι. Ὡς σπουδαίστερα καὶ ἀξιοθέατα οικονομικὰ ἔργα συνιστᾷ ἁ τὴν ἀποφυγὴν τῶν περιττῶν καὶ ἀχρηστῶν β'. τὴν τάξιον, περὶ ἧς δόξαληρα κεφάλαιον ἀπερῶνει ἐν τῇ ἐπομένῃ πραγματείᾳ, γ'. τὴν φιλανθρωπίαν καὶ εὐμένειαν πρὸς τοὺς δούλους, οἵτινες ὡς γνωστὸν, ἐθεωροῦντο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὡς κτήματα ἀναπόσπαστα τοῦ οἴκου. δ'. τὴν ἔγκαιρον ἐργασίαν, ε'. τὴν σπουδὴν καὶ ἐπιμελίαν περὶ τὸ ἔργον, καὶ σ'. τὴν ἀγαθὴν γυναικίαν.

Ὁ Κριτόβουλος ἀκούων τὸν Σωκράτην ὡς στοιχεῖον οικονομίας ἀναφέροντα τὴν γυναικίαν καὶ λέγοντα ὅτι ἔχει νὰ τῷ δείξῃ πολλὰς μὲν γυναικίας συντελούσας εἰς αὐξήσιν τοῦ οἴκου, πολλὰς δὲ εἰς φθοράν, ἐρωτᾷ ἂν διὰ τὸ τελευταῖον περὶ αὐτῆς ἢ ἡ γυνή. Δυνατόν, λέγει, καὶ ἡ γυνὴ νὰ πταίῃ, ὅταν διδασκόμενη ὑπὸ τοῦ ἀνδρὸς τὰ καθήκοντά της ἐπιμένη εἰς τὴν κακὴν διαχείρισιν τοῦ οἴκου, ἀλλ' εἴ ἄπαντος ἀξιοκατάκριτος εἶνε ὁ ἀνὴρ ὅστις οὐδέπως φροντίζει νὰ διδάξῃ αὐτὴν τὰ καλὰ καὶ ἀγαθὰ ἐνῶ παραέλαθεν αὐτὴν πολλὴ νέαν τὴν ἡλικίαν καὶ ἄπειρον, τῇ ἐμπιστεύεται δὲ καὶ τὰ σπουδαιότερα τῶν πραγμάτων. Γυνὴ λοιπὸν τοιαύτη ἀμαρτάνουσα περὶ τὴν οἰκιακὴν ὑπηρεσίαν δὲν ἔσθ' ἦτο τόσον πικρῶς, ὅσον γυνὴ γινώσκουσα ὅσα πρέπει νὰ λέγῃ καὶ νὰ πράττῃ. Καὶ πῶς μὲν παιδεύεται τὴν γυναῖκα συνιστᾷ εἰς αὐτὸν τὴν Ἀσπασίαν, δυναμένην νὰ διδάξῃ τοῦτο ἐπιστημονέστερον, προσθέτει δὲ μόνον τὰ ὠραία ταῦτα καὶ ἀξιοσημεῖωτα λόγια· ὅτι γυνὴ ἀγαθὴ τοῦ οἴκου σύντροφος εἶνε μέγας ἐπικούρος τοῦ ἀνδρὸς εἰς τὴν εὐημερίαν· πάνυ ἀντίρροπον τῷ ἀνδρὶ εἰς τὸ ἀγαθὸν διότι ἢ μὲν κτήσις γίνεται διὰ τῶν προσποσειῶν τοῦ ἀνδρὸς, ἢ δὲ χρεῖσις διὰ τῶν οικονομικῶν τῆς γυναικὸς τῶν ὁμοίων καλῶς μὲν γινόμενων αὐξάνονται οἱ οἴκοι, κακῶς δὲ πρακτομένων ἐλαττοῦνται.

Καὶ ἂν, κύριοι, ἡ ἀρχαία Ἑλληνική, τῆς ὁποίας καὶ ἡ κοινωνικὴ θέσις καὶ ἡ ἀγωγή ἦτο πάντη διαφοράς τῆς σημερινῆς, τῆς ὁποίας

ἀρετὴ ἐλογίζετο τὸ νὰ μὲν περιωρισμένη ἐντὸς τῆς γυναικωνίτιδος, νὰ ὀμιλῇ πολὺ ὀλίγα καὶ ν' ἀκούῃ πολὺ ὀλιγώτερα, ἐθεωροῦτο ὡς ἴσαν συντελεστικὴ εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ οἴκου, πόσω μᾶλλον ἡ νεωτέρα, ἥτις διὰ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ἐχειραφετήθη οὕτως εἶπειν καὶ ἀπηλλᾶγρη τῆς ταπεινωτικῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῇ κοινωνίᾳ, ἥτις μετέχει πάντων σχεδὸν τῶν ἀγαθῶν καὶ δικαιωμάτων τοῦ ἀνδρὸς, ἥτις διὰ τῆς ἀνδρικής ἐκπαίδευσως δύναται ν' ἀποκτήσῃ πολλὰς καὶ ποικίλας γνώσεις, τοιαύτη, λέγω, γυνὴ, οἰκοδόμος γινόμενη καὶ ἀκούουσα συνετῶς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν, πόσω μᾶλλον δὲν δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς αὐξήσιν καὶ ἀμυγνὴν τοῦ οἴκου;

Ζήτημα ἤδη ἀναφέεται μετὰ τὸν Κριτόβουλον καὶ Σωκράτους ποῖα ἢ καλλίστη τῶν τεχνῶν, ἢ μᾶλλον προσδοκόρος καὶ εἰς ἄνδρα ἐλεύθερον καὶ εὐγενῆ ἀρμοδιωτέρα. Ὁ Σωκράτης συμμερίζομενος τὴν παρ' Ἑλλήσιν ἐπικρατοῦσαν ἰδέαν, ὅτι αἱ βέλτεροι τεχνίται εἶνε ἀνάριστοι εἰς ἐλεύθερον, πρῶτον μὲν διότι ἀναγκάζονται τοὺς ἐπιτηθεύοντας αὐτὰς εἰς ζώην στάσιμον καὶ ἐσκιραρυμένον ἐκνευρίζουσι τὰ σώματα, τῶν δὲ σωμάτων θηλυνομένων καὶ αἱ ψυχὴ καὶ πολλὰ ἀρωατώτεραι γίνονται, ἔπειτα διότι οἱ τοιοῦτοι καὶ τοὺς φίλους εἶνε ἀνάριστοι νὰ ὠφελήσονται καὶ τὴν πατριδα νὰ προστατεύωσι, ποτιμαῖ ὑπὲρ πάσης τὴν γεωργικὴν τέχνην καὶ μετὰ ζήλου συνιστᾷ, φέρων ὡς παράδειγμα τοὺς βασιλεῖς τῶν Περσῶν καὶ τὸν νεώτερον Κύρον. Τούτων οἱ μὲν πρῶτοι διαφερόντως ἐφρόντιζον περὶ τῆς γεωργίας καὶ πρὸς ἐμψύχωσιν αὐτῆς αὐτοπροσώπως ἐπεσεύκοντο τὸ κράτος ἢ ἀντιπροσώπως πιστοὺς ἐπεμπον εἰς τὰ ἀπώτερα μέρη ἐπ' αὐτῶ τῷ σκοπῷ καὶ μὲ βραβεῖα καὶ ἀξιώματα ἐτίμων πρῶτον μὲν τοὺς παρέχοντας τὴν χώραν στρατιωτικὴν, ἰσχυρὰν καὶ εὐρροῦρητον, δευτέρον δὲ τοὺς καθιστώντας αὐτὴν πολυκαθροιστικὴν καὶ μᾶλλον γόνιμον καὶ παραγωγόν. Οὐδὲν ἔφετος, ἔλεγε, τῆς γεωργίας, ἂν μὴ ὑπάρχωσιν οἱ προστατεύοντες τὴν χώραν κατὰ τῶν ἐχθρῶν πῶς δὲ ἡ ἔξω καὶ οἱ φρουροῦντες αὐτὴν, ἀνδρείοτατοι ὄντες, ἂν δὲν ὑπάρχον οἱ θρῆσκοντες αὐτοὺς καὶ ἐργασόμενοι τὴν γῆν; Γνωστὸν δὲ ἄλλοθεν πῶς ὁ Ἀρταξέρξης ἀντήμειψε τὸν χωρικόν, ὅστις τῷ προσήνεγκεν ὑπερμέγεθος ρῆδιον. Μὲ τὸν Μίθραν, εἶπεν, ὁ ἄνθρωπος οὗτος διὰ ταύτης τῆς ἐπιμελείας καὶ πῶς ἐκ μικροῦ δύναται νὰ κἀμῃ μεγάλην· καὶ διώρισεν αὐτὸν ἀρχοντα πόλεως. Ἀξιοθέατο: δὲ ἦσαν καὶ αἱ πόλεις ἐν αἷς κατώκων οἱ Πέρσαι βασιλεῖς διὰ τὴ τὰς δεινροφυτείας καὶ τοὺς εὐθαλεῖς καὶ καταρτύτους κήπους τοὺς περιουκλούοντας αὐτὰς. Ὁ δὲ Κύρος δὲν ἀπῆξεν ὁ ἔτιος νὰ ἐνασχολῆται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ παραδείσου του καὶ μετὰ τινος ὑπερηφανείας διηγῆθη εἰς τὸν Σπαρτιάτην Λύσανδρον, πῶς αὐτὸς εἶχε διατάξει καὶ καταμετρήσει καὶ ἰδίαις χερσὶ φυτεύσει πολλὰ τῶν δένδρων αὐτοῦ. Βλέπων δὲ τὸν Σπαρτιάτην θαυμάζοντα, σοὶ ὁμνύω, εἶπεν, ὦ Λύσανδρε εἶτι οὐδέποτε ἄρρη τοῦδε δὲν ἐδείκνυσαν πρὶν ἰδρῶσι τῇ εἰς πολεμικὰς ἀσκήσεις ἢ εἰς γεωργικὰς ἐργασίας καταγινόμενος.

Ἐξάρων δὲ ἀκολούθως τὰ ἀγαθὰ τῆς γεωργίας ἀποφαίνεται αὐτὴν ὡς τὰ μάλιστα συντελεστικὴν εἰς τὴν εὐχάριαν τῶν ἀνθρώπων· αὕτη, λέγει, εἶνε ἡ πορίζουσα τῷ ἀνθρώπῳ πάντα τὰ πρὸς

τροφήν καὶ πρὸς ἡδονὰς καὶ ἀπόλαυσιν αὐτῆς γρηγορεῖ τὰ μέσα τοῦ τιμῆν τὸ θεῖον μεγαλοπρεπῶς, ἐπειδὴ καὶ ἡ ποιμενικὴ εἶνε συνημμένη τῇ γεωργίᾳ αὕτη, συνεθίζουσα τὸν ἄνθρωπον εἰς τοὺς κόπους καὶ τὴν καρτερίαν ἀνδρίζει αὐτὸν καὶ καθιστᾷ ἱκανόν πρὸς ἀμυγνὴν ἑαυτοῦ καὶ τῶν ἄλλων· τῷ ἐμπνέει δὲ καὶ αἰσθημὰ δικαισύνης καὶ φιλανθρωπίας, διότι ἀκαταπαύτως ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τὴν πλουτοδέκτηρον γῆν, ἥτις τοὺς μὲν ἄριστα θεραπεύοντας αὐτὴν θαφιλῶς ἀναμερίζει, τοὺς δὲ ἀμελῶς καὶ κακῶς κημιοί. Οὐχ ἤττον ἡ γεωργία καὶ εὐσεβεστέρους ποιεῖ τοὺς ἀνθρώπους· διότι, μὴ δυνάμενοι οὕτοι διὰ τῆς τέχνης μόνως νὰ προνοήσασιν πάντα καὶ νὰ προλάβωσιν ἐκάστου τινὸς τῆς φύσεως ἐπιπείρας, οἷον χαλιᾶς καὶ πύργας, ἀνομβρίαν καὶ πολυκαθροίαν καὶ ἐρπιδας καὶ ἐπιδημίας θανατηφόρους εἰς τὰ κτήνη, ὑφῆσι τὸν νοῦν πρὸς τὸν ὑπέριστατον δημιουργόν τὸν διέποντα τὴν φύσιν καὶ ἐξευμανίζουσιν αὐτὸν διὰ δεήσεων καὶ θυσιῶν πρὸς ἀποδόξιν τῶν τοιούτων κακῶν, ἐφ' ᾗ καὶ εἰς τεκμήριον εὐγνωμοσύνης προσφέρουσιν αὐτῷ ἐκάστοτε τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν.

Συμπέρασμα τοῦ λόγου γενικόν, ὅτι ἡ Οἰκονομία εἶνε ἐπιστήμη τοῦ διευθύνειν καὶ αὐξῆσαι τὸν οἶκον καὶ μεταποιεῖν εἰς χρήματα, ἥτοι χρῆσιμα καὶ πλουτοφόρα, τὰ μετ' αὐτοῦ συνεδεσμένα κτήματα· ὅτι, ἐπειδὴ πάσας τὰς τέχνας εὐκόλον δὲν εἶνε νὰ μάθῃ τις, αἱ δὲ καλούμεναι βαναυσικαὶ, ὡς διαφερόμεναι τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν τοῦ ἐργάτου καὶ καθιστώσιν αὐτὸν ἀχρηστον καὶ πρὸς τὴν πατριδα καὶ πρὸς τοὺς φίλους, θεωροῦνται ἀπὸβλητοι, ἀνομολογεῖται ἡ γεωργία ὡς ἄριστη ἐπιτηθευτικὴ καὶ ἀρμοδιωτικὴ εἰς ἐλεύθερον ἄνδρα· διότι αὐτὴ πορίζουσα ἐν πρώτοις τὰ ἐπιτήδεια παρέχει ἐν ταῦτῷ ἠδονικὴν ἐνασχολήσιν διὰ τῶν ποικίλων τέρψεων τῆς ἐσοχῆς, συντελεῖ εἰς τὴν αὐξήσιν τῆς περιουσίας, προκίσει τὸν ἐπιτηθεύοντα ἢ ἐπιμελούμενον αὐτῆς μὲ ἀνδρῶν σωματικὴν καὶ ψυχικὴν, προσόντα αὐτῶν καὶ ἀπαραίτητα εἰς ἐκλήρωσιν τῶν πρὸς τὴν πατριδα χρεῶν. Τὸ δὲ κυριώτατον πάντων, ἡ γεωργία τρέφουσα καὶ γονιμοποιούσα τὰς δύο αὐτῆς θυγατέρας, τὴν τεχνουργίαν καὶ ἐμπορίαν, ἀπεργάζεται μετ' αὐτῶν τὴν καθολικὴν εὐημερίαν τῶν κοινωνικῶν.

Ἀλλὰ πῶς διοικητέον τὸν οἶκον; πῶς ἐπιτηθευτέον τὴν γεωργίαν; τοῦτο θὰ διδάξῃ ἡμῶν ὁ Σωκράτης διὰ τοῦ καλοῦ καγαθοῦ Ἰσχυομάχου, καὶ τοῦτο ἔσται τὸ ἀντικείμενον δευτέρως τινος συνδιαλέξεως ἡμῶν ἢ καὶ τρίτης.

Ο ΜΑΥΡΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ

(ἐκ τοῦ Γαλλ. ὑπὸ Μ. Γ. Παλλλαμάρη.—Συνέχ. ἀπὸ σελ. 246).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Ἐνθι φαίνεται ὅτι, ὅπως ἀποσπάσῃ τις μυστικὸν τι, ὀφείλει νὰ ἐρωτᾷ ἐπιτηθεύτως.

Ὁ Φάβιος ἐντούτοις (διότι οὕτω ὁκ τὸν ὀνομάζομεν εἰς τὸ ἐξῆς) ἐξηκολούθει τὴν πορείαν του. Νῦν ἐδίδιξε σκεπτικώτερος καὶ μᾶλλον ἀρηρημένος ἢ πρὸ τῆς μετὰ τοῦ γλύπτου συναντή-

σεώς του. Πώς τινα καιμένη της όδοϋ έστρεψε την κεφαλήν, εύρωθεις δέ άπέσαντι θρομίστου καιμένου άριστερόθεν της κυρίας όδοϋ, έστάθη. Είς την άρχην του θρομίστου τούτου εις τή βλάβος έφάνετο ή έίσοδος μικράς αύλής και έπισθεν αύτης ώραζομένη υπό συκής και τινων ροδοσαφών έθεάτο οικία τις, μικρά μέν, αλλά τερψικάρδος και καθαρά, ένθα δύο ώραίοι παίδες ηπαίζον επί του κατωρλίου. 'Ο Φάβιος έτεινε τās χείρας του και άνηυθύνετο πρός αυτούς, άλλ' ούτοι έθόντες αυτόν έφοβήθησαν και εισήλθον. 'Ο Φάβιος έθειώρησεν έτι όλίγας στιγμάς την οικίαν ταύτην και άπεμακρόνθη.

Πράγμακ περσοξον! έν άκρουν έβρεξε τούς οφθαλμούς του. Και όμως τή άρρευμένων αυτού πρόσωπον διέμεινεν άπαθείς και αυτό τή διαφυγήν εκ των οφθαλμών του άκρουν, ως αί πίπτουσαι εκ των βράχων σταγόνες και ρέουσαι επί των εκ γρανιτέου πλευρών των, έκυλλετο σιγηλόν επί της πελιδνής και ίσχυής αυτού παρειάς.

"Άλλως τε όποια σκέψις, όποια συλλογισμός ήδυνήθη να συγκινήση μέχρι βαθμού τσούτου τόν κατά τή φαινόμενον τσούτου σκατεινόν τούτον άνθρωπον;

"Η οικία εκείνη ήτον ή οικία ενός προγεγραμμένου· άλλ' ό άγνωστος δέν ήξευρε να γνωρίζη αύτήν· οι παίδες εκείνοι ήσαν ευδαίμονος γεωργού, νέου ιδιοκτήτου της οικίας ταύτης, άλλ' ούται ούχ ήττον τή ήσαν άγνωστοι.

Ουδέν άλλο συμβεβηκός διέκοψε την όδοιπορίαν του. Αί όδοί είχαν κατασταθή έρημοί ενώ διέμενε παρά τή 'Υακίνθη· οι νέοι είχαν εισέλθει εις τās οικίας των και ούδεις έπρόσεχεν εις τόν διαδαινόντα προσκυνητήν.

Ότω διήλθεν όλον τή χωρίον άπαρτήρητος, διέδη άγρούς τινας άραβοσίτου, έκαίθεν δέ εις τινα βήματα έστάθη ένώπιον μεμονωμένης τινός οικίας, άριστερόθεν της όδοϋ.

Αύτη ήτον ή της Θηρεσίας, της όποιας έκρουσε ζωηρώς την θύραν.

"Είσελθεν έκραξε φωνή τις και ώθήσας την θύραν, εισήλθεν.

"Η Θηρεσία ήτο μόνη, άλλ' ήξέυρομεν ότι ήτο γενναία· πρός τούτους ήτο πλήρης μεσημβρία και ουδέν ήδύνατο να την άνησυχήση, ή δέ ένδυμασία του ξένου προσελκυσε την ευμένειαν ούδαμώς λοιπόν έφοβήθη, άλλ' έπεν απλώς.

— Καλέ άνθρωπε, κατά τί δύναμαι να σοι γίνω ύπελίμιος;

— Κυρία, έπεν ό ξένος, έπίτρεψόν μοι ν' αναπαυθώ όλίγας στιγμάς υπό την στέγην σου, και ευαρεστήθητι χάριν ευπλαχίας να μοι δώσης όλίγην τροφήν.

— 'Ο προσκυνητής έρχεται έν όνόματι του Θεού, έπεν αύτη, θέλω δέ πράξει τούτο άσμένως.

'Ο ξένος, όστις έφάνετο περιμένων ταύτην την άπάντησιν, έλάτισε πρό της τραπέζης, έφ' ής ή Θηρεσία άμέσως έπέθεσε πινακία φαγητού.

"Αμα έλθόντος έν τη οικία της Θηρεσίας οι τρόποι του άνώστου παντάπασι μετεβλήθησαν. Πρό μικρού ών παρά τή γλύπτει, είχε διατάξει να εισέλθη, έρρεμβε τούς οφθαλμούς του άπροσεκτως, έως ού καλλιτεχνικόν τι έργον είλκυσε την προσοχήν

του· εκεί κατ'άρχάς ήρήθη την τροφήν και περιεέλασε τόν κόπον. Παρά τή Θηρεσία έξ έναντίας έμως έζήτει να εισέλθη, να φάγη ν' αναπαυθώ και τοι δέ όμιλών, άκροαζόμενος ή τρώγων, έρριπτε πανταχόσε βλέμματα λαθραία και περίεργα, ως ει τή πνεύμα του κτείχετο υπό τινος μόνου εις αυτόν δρατού άντικειμένου, και ώσει ήθελε να εισθώση εις μυστήριον τι.

"Άλλ' ή Θηρεσία, ουδεμίαν αίτιαν έχουσα άνησυχίας, δέν έπρόσεχεν εις τās περίεργα ταύτα βλέμματα του ξένου της.

— Λάθε, τή λέγει, ίδου ότι έζήτησας· έχεις ανάγκην αυτού, διότι φαίνεται να έρχεσαι μακρόθεν.

— Ναι, καλή μου κυρία, ίδου τέσσαρας δλοκληρούς ήμέρας περιπατώ.

— Τέσσαρας ήμέρας! μήπως έρχεσαι εκ Ρώμης;

— Τό έμμαντεύσατε. 'Υπήγα να προσκυνήσω τή λείψανα των θείων όποστέλων και να λάσω τās ευχάς του άγιου Πατρός. "Ω! όποια συρροή κόσμου κατά τās τελευταίας έορτές του Πάσχα! Οι Ρωμαίοι· έχάνοντο έντός του πλήθους. 'Οποιοι δέ άνδρες εύρίσκοντο εκεί! Είδον πολλούς περιφρήτους καλλιτέχνους, καρδιναλίους, πρίγγιγκας, σοφούς, ποιητάς.

— Πόσον ώραία θά ήσαν όλα αυτά!

— Ναι, αλλά τή ώραϊότερον πάντων ήτον ή πίστις και ό ζήλος άπάντων, οι ύμνοι έν ταίς εκκλησίαις, οι πομπαι και αί λιτανείαι εις τās άνοστολίστους έδους και ή επί της πλατείας εύλογία.

— "Ω! πόσον ευτυχείς εινε οι δυνάμενοι να παρευρεθώσω εις τοιαύτας τελετάς!

— "Αλλά δέν εινε πολυ δύσκολον να υπάγη τις συνηνηθήην μετά πολλών γυναικίων εκ Βιτιόρης, Βολωνίας και αύτης της Σιέννης και μετ' άλλων έλθουσών εκ του βασιλείου της Νεαπόλεως και εκ των Άδρούζων. Δέν άπεφάτισες ποτε να υπάγησ μετ' του συζύγου σου;

— Είμαι γήρα.

— Συγχώρησον την άγνωσίαν μου, λέγει ό ξένος, όστις έμεινε σιωπηλός επί μίαν στιγμήν.

— "Εχεις υίους; έπανέλαθεν.

— "Οχι μόνον δύο θυγατέρας, έξ των μάλιστα ή μία εινε τέκνον του άγαθού Θεού, τή όποιον εύρον έγκαταλειμμένον και τή υιοθέτησα.

— Τούτο εινε έργον της πρός τόν πλησίον αγάπης, ήν πάντοτε ό Θεός εύλογεί. Νομίζω δέ ότι άρκούντως ήδη επί τούτου άντημεθέθης.

— Ναι, πρό πάντε έτών, όρότου εινε πλησίον μου, τή τέκνον αυτό πάντοτε μοι έπροξένησε χαράν.

— Πέντε έτη! επανέλαθε ταπεινή τή φωνή ό Φάβιος· άλλά, έπε μεγαλοφώνως, δέν φοβείσαι μόνη, ενώ ή οικία εινε άπομακρυσμένη των άλλων και έν τοιαύτη έποχή;

— Τι ήμπορεί τις να μάς κλέψη; βλέπεις όποια εινε τή πλοότη μας. Προσέτι δέ ή προστασία του Θεού δέν επάγρυπνεί πάντοτε και επί των μικρών και έν γένει επί πάντων, όσοι έχουσι πίστιν εις αυτόν;

— "Ο πατήρ της Νίνας δέν την έζήτησε ποτέ;

— Και άράγε· έχει· έτι πατέρα; Τέκνον κλαπέν υπό των άθηγγάνων είτα δέ έγκαταλείρθεν υπό αυτών τίς δύναται να μάθη πόθεν έρχεται; "Αλλά πώς γνωρίζεις τή όνομα αύτης;

— Τό είπες πρό όλίγου... "Αλλά πρότερον· θά σέ έγκαταλείψη άκαμειβόλως μετ' όλίγον, διά να ύπανδρευθή.

— Να ύπανδρευθώ! έπεν ή Θηρεσία γελώσα, άλλά τή πτωχόν μόλις εινε δώδεκα έτών.

— "Α! δέν τή ήξέυρον δώδεκα έτών περίεργον· ίσως εινε εκείνη, την όποιαν άπήνηγα πρό όλίγου με έσθηται καρσοσόχρου και μέλαιναν κόμην έρριμμένην σπισθεν εις δύο πλοκάμους;

— "Οχι, ή 'Ιωάννα εινε ξανθή· θά άπήνησες ίσως άλλο τι παιδίον της γειτονίας, ίσως την μικράν Χίτην.

— Ηθονόν, άπεκρίθη ό Φάβιος, όστις έστρεψε την κεφαλήν, ως ει είχαν άκούσει· κράτον την.

Συγχρότως ή θύρα ήνοιχθη, άπτις θαρμυ φωτός εισώρησεν έν τή θυρακτίφ; ή δέ Ραφαήλλα εισήλθε κρατούσα άνοδοέσμην.

— 'Ιδού ή θυγατήρ μου, έπεν άπελώς ή Θηρεσία.

"Η Ραφαήλλα εισήρχετο μειδιώσα· άλλ' ίδουσα τόν ξένον έγεροθόντα, αύτη έστάθη άκίνητος, άγμων και περιοβριμένη.

"Ο Φάβιος την έθειώρει σιωπών, ή δέ Θηρεσία ένυδρυομένη επί τή θυρακτι αύτης, έφάνετο χαίρουσα διά την έκπληξην του ξένου.

Πρώτη δέ ή νεανίς λάσασα την σιωπήν.

— Έπαγγέλιον ή 'Ιακίννα; ήρώτησε μετά φωνής, την όποιαν έπειράτο να καταστήση ήρεμον.

— "Οχι, ήξέυρεις ότι έζήληθ να συνάξη άνθη πρός κατασκευήν της άνοδοέσμης του Μαιού.

— Πρός ποίον μέρος διηυθύνθη; ήξέυρεις, μήτερ;

— Ένωμίξον ότι ήτο μετ' αυ· άλλά μη στεναχωρηθή· δέν θά βράδυνη να επιστρέψη.

— Καί ό 'Υακίνθος δέν ήλθεν άκόμη;

— Ηξέυρεις ότι μάς υπεσχέθη ότι θά έλθη την μεσημβρία, τότε δέ μόλις εινε δέκα ώραι π. μ.

— "Εχετε δίκαιον σήμεραν αί ώραι μοι φαίνονται πολυ μεγάλα.

— Ραφαήλλα, έπε τότε ό ξένος, σήμεραν εινε ή πρώτη του μηνός της Παρθένου ήμια· έπίτρεψον εις προσκυνητήν διαδουτικόν, μέλλοντα μετ' μικρόν ν' άναχωρήση έντευθεν, να σοι προσφέρη και αύτος τόν στέφανον του Μαιού.

Και ήμικνοίξας τόν μικρόν δερμάτινον σάκκον, έν έρρειν, έζήγγαγεν έξ αυτού περιδέραιόν τι, ούτινος οι κόκκοι εκ κτετριγασμένου ζύλου άπεχωρίζοντο διά μικρών χαλαίων μεταλλείων, έπάρητος δέ σκυρός έκρέματο εκ του μέσου του περιδέραιου.

— Βπίτρεψον, περακαλιώ, έπεν ούτος άποτεινόμενος πρός την Θηρεσίαν, τή θυρακτι ύμών να δεχθώ τή μικρόν αυτό δάριον πρός ένθύμησιν, επερ κομισθέν εκ Ρώμης θά όμιλή ύμιν ένιστε περί της εύγνωμοσύνης αυτουχού άνδρός, εις θ' άπετρέψατε ν' άναπαυθώ υπό την στέγην της οικίας ύμών, και ό όποιος σ' έυχαριστ'εί διά την φιλοξενίαν σας.

Σιωπώτης της Ραφαήλλας, ή μητήρ της τή ένουσα· να δεχθώ αυτό. Αύτη έλαθε λοιπόν τή περιδέραιον.

— 'Υγαίνετε, έπεν ό προσκυνητής, έττω δέ πάντοτε ήσυχός ή ζωή ύμών. Ταύτα ειπών, έζήλησε.

— 'Υγαίνετε, έπεν ό προσκυνητής, έττω δέ πάντοτε ήσυχός ή ζωή ύμών. Ταύτα ειπών, έζήλησε.

(ΜΕΝΤΩΡΟΣ Τομ. Δ'. Τεύχος ΜΣΤ')

— Μήτερ, ποίος εινε άραγε ό άνθρωπος ούτος; έπεν ή Ραφαήλλα, ήμα ως είδε την θύραν κλεισμένην.

— Άγνωσ· προσκυνητής, έρχόμενος εκ Ρώμης, ένθα είδε πολλά άξίόλογα πράγματα!

— "Αλλά περετήρησε πόσον τή βλέμμα του ήτον άλλόκοτον; Μήπως ήρπασεν άπ' έδώ τίποτε; Δέν σοι άνέφερε τι ύπεπτον; Πολυ έπεθύμουν να ήτο έδώ ό 'Υακίνθος και να επέστρεφεν ή Νίνα.

Κατά την αύτην στιγμήν, καθ' ήν ούτως όμιλει ή Ραφαήλλα, άν τις παρηκολούθει τόν ξένον, θά ήκουεν αυτόν λέγοντα χαμηλωσώνως:

"Είνε πάντε έτη· άθίγγανον κόμη ξυυθή· όφείλω να άκουσθήτω τά ήχη της, άλλά πού να εύρω τέρα αύτην;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Τίτι τρώπη ίγνογράφημα τι δυνατόν να εκπλήξην τινά καλλιτέγγην.

Μείνας μόνος ό 'Υακίνθος έν τή έργαστηρία αυτού, έστάθη ένώπιον τού είκονίζοντος της Ραφαήλλας και Νίνας αναγλύστου, ως είδομεν. Εκ των δύο εκείνων έρασιμών κεφαλών έξήρχετο μαγνητική δύναμις, ήτις τόν είλκυε άκατασχέτως. Θεωρήσας δ' επ' όλίγον τή έργον του, έστρεψε τούς οφθαλμούς επί των ίγνογραφήματων, των καλυπτώντων την πλησίον τράπεζαν, και τή όποια ό προσκυνητής είχε φυλλολογήσει.

"Απαρόδοξος άνθρωπος ούτος ό Φάβιος, έλεγε καθ' έαυτον ό γλύπτης· μοι έπε τή όνομα του, τή όνομα έμως τούτο ουδεμίαν έν έμοι έγείρει άνάμνησιν· θά έστοιχημάτιζον έν τούτοις, ότι εινε καλλιτέγγης, ίσως δέ γλύπτης. 'Ιδών τις τόν 'Ιωάννην της Βολωνίας, έννοεί καλώς την τέχνην και όμιλει ως είδήμιον περί αύτης· άλλά διακί άράγε δέν ήθέλησε να τή έμολογήση; άφέντως μυστήριόν τι κρύπτεται υπό τās παρασιωπησας ταύτας.

Όύτως ό 'Υακίνθος ήκολούθει τόν ρουν των σκέψεών του, έτε αίθνης έξέθαλα φωνήν εκπλήξιας.

"Ενώ έπακτοσπαίει τή χαρτία, τή όποια είχε λάθει εκ της τραπέζης, έπεσαν εις χείρας του τήσ κατά τόν Λουκάιν Σινοπέλλητον τοιχογράφου σχεδιάσμα, περί ου έν σελ. 246 όμιλήσαμεν. Τό έθειώρησεν επί μίαν στιγμήν επαναθέτων δέ αυτό πλησίον των άλλων και στέφας τυχαίως τή φύλλον, έφ' ου τή σχεδιάσμα, περετήρησεν εις τή όπισθεν του ίγνογράφημα, τού όποιου ή θία είχε προκάλεισε την φωνήν έναιήν του θαυμασμού.

Τό ίγνογράφημα τούτο ήτον άπλούστατον· άπλάι τινες γραμμαι περίστανον κεφαλήν τέκνου.

"Πο τυχέως και δεχθίως έσχεδιασμένον με μεγάλην γραμμιά, άλλά μετ' ακριβείας και όρθότητος, δηλούσης την υπό έμπερου τεχνίτου κατασκευήν αυτού.

"Αί ιδιότητες αύται, όλίγον ίσως αίσθηται εις τόν άμαθί και άπειρον· τήσ τέχνης, ήθελον προσέλαει τόν 'Υακίνθον κατά π

σκι άλλην περίπτωση, αλλά τούτο δὲν προκαπηχάδει αὐτὸν τότε. Τὸ σχέδιον, ὡς προεπιμένει, παρίστανε κεφαλήν παιδίου, ἀναπολοῦσαν τὰ χαρακτηριστικά της Νίνιας.

Βιόβιος ἦτον αὐτὴ μετὰ τῆς κυματώσεως κόμης της, τῆς ζωηρῆς καὶ ἀνητήχου ἐκφράσεώς της, τοῦ χαριέντος μειδιήματος καὶ βλέμματός της· τὰ τετα πάντα ὠμοιάζον ἐξαισίως πρὸς τὴν ἐργασιασμένην ὑπὸ τοῦ Ἰακίνθου εἰς τὸ ἀνέγλυρον κεφαλήν.

Ὅμοιος ὄλεον ὁμοῦ θεωρούμενον τὸ ἱγνογράφημα αὐτὸ παρίστανε τὴν Νίναν νεωτέραν καὶ εἰς ἡλικίαν μᾶλλον παιδικήν· δὲν παρίστανε τὴν Νίναν τοῖ ἔτους 1872, ἀλλὰ τὴν πρὸ πάντες ἐτών ὑπὸ τῆς Θηρεσίας εἰσποιηθείσαν, μετ' ὀλιγωτέρας πτωχείας, μετὰ πλείονος δὲ φαιδρότητος.

Ὁ Ἰακίνθος ἴσαστο ἐναγκαλιὰς ἐνώπιον τοῦ ἱγνογράφηματος.

Ἦτο βιόβιος ἐπὶ αὐτῶς δὲν ἦτον ὁ ἱγνογράφημα; αὐτὸ ἀλλοίως τε ὁ τρόπος καὶ ἡ ἐξέφρασις διαφέρου τῶν ἰδικῶν του τῶσαν ὥστε δὲν ἠδύνατο ν' ἀπατηθῆ εὐκόλως.

Ἄλλὰ τίνας ἦτο; Ἡὸς εὐρίσκειτο ἐκεῖ;

Λάμψαι τις εὐνήθεν αἰφνης διὰ τοῦ πνεύματος τοῦ νέου· ὁ Φάβιος εἶχε θεωρηταί τὰ ἱγνογράφηματα ταῦτα καθ' ὅσον χερόν ο ἴλιππος εἶχεν ἐξέλαι καὶ ἀφῆσαι αὐτὸν μόνον δι' ὀλίγας στιγμᾶς ἐκρίται μαλιστα ἀπὸ χειρός, ὅτε ὁ Ἰακίνθος εἰσῆλθε, τὸ φέλλαν, ὅπισθεν τοῦ ὁποίου εὐρίσκατο ἡ εἰκονογραφία αὐτῆ· ἀρα μόνος ὁ Φάβιος ἠδύνατο νὰ ἦνε ὁ ποιητῆς αὐτῆς.

Ἄλλὰ τότε λοιπὸν ἐγνώριζεν ὁ Φάβιος τὸ παιδίον;

Συμβαίνει ἐνίστα εἰδοπύρος τις, βεβουλισμένος εἰς ἰδικιτέρας σκέψεις, νὰ εἰσέλθῃ ἀπερισκέπτως ἐν σκιερᾷ ὁδοῦ, περριχμένην ἀκατέφωτον ὑπὸ πυκνῆς δειδροστοιχίας, δι' ἧς ὁ ἐφελκμάς ἀδυνατεῖ νὰ εἰσέλθῃ ἔμπροσθεν δὲ καὶ ὅπισθεν τοῦ εἰδοπύρου εἰ εἰλιγμῶ τῆς ἀτραποῦ, περικεκλεισμένης πάντοθεν ὑπὸ φυλλίνων τοίχων, οὐδὲν εἰς αὐτὸν ἐπιτρέπονται νὰ διακρίνῃ, ἀλλ' ὁ ἄρπυιος ἀνοίγει καθ' ἑσῶν ἀκούσθαι αὐτόν, εἰ κλάωσι τῶν δένδρων ὑφῶνται, ἐκτείνονται, πληθαίνουσι ἀλλήλους ἵνα συναρθῶσαν ὑπὲρ τὴν κεφαλήν τοῦ ὁδοῦ, τέλος κατορθοῦσι τούτο, ἐνοῦνται καὶ ὁ εἰδοπύρος τότε εἶδαι ὑπὸ στενὴν θέλει, οὔτινος τὰ πυκνὰ φύλλα ἀμυδρὸν μόνον ἀφίνοσι νὰ διέρχεται ῥῶς. Ὁ ἀνθρώπος ἐξασκλουθαι τὴν πορείαν του, στεναχωρούμενος καὶ ἀνησυχῶς ὑπὸ τῆς διαρκῆς τρύφης χλοερᾶς γειτονίας· ἐπιθυμεῖ νὰ ἐξέλθῃ ἵνα ἴδῃ τὸν ἦλιον μὲν ἄνωθεν τῆς κεφαλῆς του, τὸν ὄριζόντιον δὲ ἐκτείνωμενον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του, τὰς δὲ ἀποστάσεις ἐξέκλουμῆνας πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Αἴφνης ἡ δειδροστοιχία αὐτῆ τελευτοῦται ἀποτόμως εἰς τινα γωνίαν τῆς ἀτραποῦ, ὁ τῶν κλώνων θέλος κἀναι, ἐνώπιον δὲ τοῦ εἰδοπύρου τὸ πᾶν γίνεταί καθῆρὸν καὶ σαφές, ὅστις ἀκούσθων διεκδοχικῶς πᾶσαι τας πολυπλόκους στρωφᾶς τοῦ ὑπὸ τούς ὀφθαλμούς του εἰδῆρος, ἐναγκαλιζεταί δι' ἐνὸς μόνου βλέμματός τὸν ἀπέραντον καὶ μακρὸν ὄριζόντα. Ὅτι συμβαίνει εἰς τὸν φυσικὸν κόσμον συμβαίνει καὶ εἰς τὸν ἠθικόν.

Αἱ σκέψεις τοῦ Ἰακίνθου προέεικον κακαλυμμένην ὑπὸ τοῦ πέπλου τῆς ἀταρείας μάτην ἠρώτα ἐκαυτὸν περὶ τῆς σημασίας τοῦ ἱγνογράφηματος τούτου, περὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ ὅπισθεν τοῦ ἔργου τούτου κεκρυμμένου, ἀλλ' αἰφνης αἱ ἀμφιβολίαι ἐξέλιπον καὶ νὰ ἔνομα τοῦ Φαβίου διὰ μιᾶς εἰδοξῆεν αὐτὸν πολλὰ πράγματα,

εἰς ἡ καταγίνετο, ἀλλὰ τὰ ὁποία δὲν ἠδύνατο νὰ ἐνοήσῃ. Ἐν τούτοις διὰ τὸν εἰδοπύρον, τὸν ἐξεργόμενον ἐκ τῶν παρειῶν σκιῶν τῆς ἀτραποῦ, ὁ ἀνακαλυπτόμενος ὄριζὼν δὲν εἶνε πάντοτε φαιδρός. Ἐὰν ὁ οὐρανός, τὸν ὁποῖον ἡ χλοερὰ σιέγη δὲν ἐπέτραιπεν εἰς αὐτόν· ν' ἀνακαλύψῃ ἦνε βυελιώδης, ἐὰν ἡ ὁδοῦ, τὴν ὁποῖαν δὲν εἶχεν ἰδεῖ, φαίνεται ἐπίπουνος καὶ ἔρημος, συμβαίνει πολλὰκις εἰς τὸν εἰδοπύρον νὰ ρίψῃ ἐν βλέμμα συμπαθείας ἐπὶ τῆς ἀτραποῦ, ἢν βαδίζων εἰδύνατο τοῦλάχιστον νὰ ὄνειροπολῆ ὅπισθεν αὐτοῦ τὸν ἦλιον καὶ τὰ ἄνω.

Τούτ' αὐτὸ συνέθη καὶ εἰς τὸν Ἰακίνθον· οἱ ἀμφιβολίαι τὸν εἶχον καταθάλει, ἡ ἀνακάλυψις του τὸν ἐξέπληξε, καὶ διὰ ταχείας τινὸς σκέψεως διεῖδε τασαῦτα, ὥστε ὁπισθοχώρησεν εἰς τὴν θέαν τεκόντη.

Ἄν ὁ Φάβιος ἱγνογράφησεν αὐτὴν τὴν κεφαλήν, ἐγνώρισε λοιπὸν τὴν μικρὰν Ἰωάνναν; Τὴν ἐγνώρισεν ἄλλοτε; Διατὶ τότε νὰ μὴ τὸ εἶπῃ; Ποῖα αἰτία τὸν ὤθησεν εἰς αὐτὴν τὴν σιωπήν, εἰς αὐτὸ τὸ μυστήριον;

Καὶ ὁ Ἰακίνθος τότε ἐσυλλογιζετο ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον αὐτὸ εἶχεν εἰπεῖ ἡ Ραφαήλα τὴν παρελθούσαν νύκτα· τὸν κίνδυνον, τὸν ὁποῖον αὐτῆ ἐνόμιζεν ἐπιχειρούμενον ἐπὶ τινος ἀνεμνησθέντος ἐπίσης τῆς μετὰ τοῦ ξένου συνδιαξέσεώς του, τῶν ἐρωτήσεων τούτου, εἰς τὰς ὁποίας δὲν ἐπρόσβη· τοῦ ὀχυματισμοῦ του ἐνώπιον τοῦ ἀναγλύφου, ὀχυματισμοῦ διαρκέσαντος τῶσαν πολὺ.

Ὅποια σκέψις ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ μετὰ τοῦ Φαβίου, ἐνὸς καλλιτέχου, καὶ τῆς Νίνιας, πτωχοῦ παιδίου, ὁ Ἰακίνθος δὲν τὸ ἐγνώριζεν· ἀλλ' ὁ Φάβιος δὲν ἦτον ἀνακριβῶς ξένος εἰς αὐτὸ ἡ ἀδιάφορος· ἐποισσθήποτε δὲ καὶ ἂν ἦτον ὁ μυστηριώδης οὗτος ἀνὴρ, τὸ πρῶτον πράγμα, τὸ ὁποῖον ὁ νέος ἐγρωσῆται νὰ πράξῃ, ἦτο νὰ σκεῖται νὰ διεγρήθῃ εἰλα ταῦτα εἰς τὴν Θηρεσίαν καὶ νὰ συνεννοθῆ μετ' αὐτῆς.

Ἐδράμα λοιπὸν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς γῆρας ὅταν ἐρθασεν, ὁ Φάβιος εἶχεν ἀναχωρήσει πρὸ ἀρκείτης ὥρας. (ἀκούσθαι).

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ

(ἐκ τῶν τοῦ Πλουτάρχου Ἰθικῶν.—Συνέχεια ἀπὸ σελ. 249).

Ἄλλὰ καὶ ἐὰν συμβαίνωσι δικαιοκαί τινες τοῦ φιλοσοφεῖν (ἀρκαὶ μόνον οὔτα βαθυμῶδον νὰ σμικρύνωνται καὶ νὰ μὴ ὡς μικραὶ καὶ συγγεῖς), καλὸν καὶ τούτο σημεῖον τοῦ ὅτι ἡ ραθυμία, ἐκλιθευμένη διὰ τοῦ πόνου καὶ τῆς ἀσκήσεως, θέλει μετ' οὐ πολὺ ἐκλείπει ὀλοτελῶς. Διότι καθὼς ἡ βλάστησις τοῦ καλῶς, ἔχουσα ἀπ' ἀρχῆς πλείστην καὶ καλλίστην ὀρμήν, εφίκει εἰς ὑψὸς ὀμάλου καὶ συνεχῆς, ἀλλ' ἐπειτα, ἐξασθενήσασα τῆς πρὸς τὴ ἀνω ὀρμῆς, συντέμνεται οὕτως εἰπείν τὸ στέλεχος καὶ ἀνακλίνονται ἐν οὐτῇ πολλοὶ καὶ πυκνοὶ κόμποι καὶ τυλώματα, οὕτως οἱ ἀρετεροῦμενοι εἰς τὴν φιλοσοφίαν διὰ μεγάλων ἐνδρουμῶν καὶ

μεγάλου κατὰ πρῶτον ζήλου, ἔπειτα δὲ ὑποπίπτοντες εἰς πολλὰ καὶ συνεχῆ προσκορούματα καὶ ἀντιπερισπασμούς, οὐδεμίαν πλέον αἰσθάνονται διαφοράν πρὸς τὴν κρείττω ἀλλ' ἀποκαμῶντες ἐγκαταλείπουν τὸ ἔργον αὐτῶν ἀτελής· ἔταροι δὲ τούτωντιον, δικαιοπτοντες τὰς παρεμποδίζούσας αὐτοὺς προτάσεις, ὑπερβαίνουσι διὰ μιᾶς πᾶν πρόσκομμα καὶ κατορθοῦσι τὸ ποθοῦμενον δυνάμει τῆς προθυμίας αὐτῶν. Καθὼς λοιπὸν σημεῖον ἀρχομένου ἔρωτος δὲν εἶνε ἡ χαρὰ, ἢν αἰσθανόμεθα ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ τοῦ ἐρωμένου ἀντικειμένου, διότι τούτο κοινῶς συμβαίνει, ἀλλ' ὁ φυσικὸς ἡμῶν πόνος καὶ ἡ μαγίστη κατ' ὀλίγως, ἔταν τούτο ἀποσπᾶται ἀρ' ἡμῶν, τοῦτουτρόπως ἄγονται μὲν πολλοὶ ὑπὸ φιλοσοφίας καὶ σφόδρα φιλοσώμως φαίνονται ὅτι ἀντικαμῶνται τῆς μαθήσεως, ἀλλ' ἐὰν ἀρχίωσι καὶ ἄλλα πράγματα ἀντιπερισπασῶσι αὐτούς, ἐοδῶσθῃ ἄμεως τὸ πρὸς αὐτὴν πάθος αὐτῶν καὶ ἀδιαφοροῦσι. Βίβ ἐν τινι ὁμοίᾳ ὁ ἔρωτος τῆς μαθήσεως διεπέραςε τὴν καρδίαν, φαίνεται μέτριος καὶ πρῶτος ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἀποσπᾶμενος δὲ ἡ δικαιοπτόμενος τῆς μαθήσεως παρορριζεταί καὶ δυσκολεύεται κατὰ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀσχυλίων καὶ, τοῦ πρὸς τὴν φιλοσοφίαν πάθου ὑπερισχύοντος, καθίσταται ἐπιλήθμων καὶ αὐτῆς τῆς φιλίας, διότι δὲν πρέπει νὰ εὐφρακινώμεθα εἰς τοὺς φιλοσοφικῶς λόγους μόνον παρόντας, καθὼς εἰς ἔσφραγον μύρων, ἀπαμακρυνόμενοι δὲ, οὐδὲλως πλέον ν' ἀπασφαλόμεθα ἢ νὰ φροντίζωμεν περὶ αὐτῶν· ἀλλ' εἰς τὰς εἰς ἀνάγκης συμβαίνουσας ἡμῖν δικαιοκάς, πάσχοντες ὁμοιον πάθος τῇ πείνῃ ἢ τῇ δίψῃ, νὰ ἐχώμεθα ἀληθῶς τῆς προκαπῆς, καὶ ἂν ποτε γάμος τις ἢ πλοῦτος ἢ φίλις ἢ στρατεία, προσπασοῦσα, ἤθελεν ἐπιφέρει ἡμῖν πρόσκαιρὸν τινα χωρισμὸν, νὰ δυσκασχετώμεν εἰς τασαῦτα προσκόμματα, διὰ νὰ ἐπιληθῶμεν σφοδρότερον τῆς πορείας ἡμῶν· διότι ὅση πλείοτερας γνώσεις προσελθόμεν ἐκ τῶν πρῶτων ἡμῶν σπουδῶν, τῶση μᾶλλον θέλει μᾶς ἐνσχυεῖ τὸ ἀπολειπόμενον.

Πρὸς δὲ τούτοις δῆλωμα τῆς ἐπ' ἀρετῇ προκαπῆς ἔστιν, ὡς λέγει ὁ Ἠσέδοξος, καὶ τὸ ὅταν πλέον ἡ ὁδοῦ αὐτῆς δὲν ἦνε ἀνηφορική ἢ ὄρθια, ἀλλ' εὐκόλος καὶ εὐπαθῆς καὶ ὀμάλῃ, οἷον ἱσπεθευμένη διὰ τῆς ἀσκήσεως, καὶ ἀναδίδουσα λαμπρότητα καὶ εἶδος ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἀντὶ τῆς ἀμαλείας καὶ πλάτης καὶ τῶν μεταμειλειῶν εἰς ἃς προσπίπτουσι κατ' ἀρχάς οἱ φιλοσοφούντες, ὡς ἀπολείποντες γῆν, ἢν γνωρίζουσι, καὶ οὐδὲλως καθορώντες τὴν εἰς ἣν πλεύουσι. Διότι τότε μὲν οἱ τοιοῦτοι ἀφίνοσι τὰ κοινὰ καὶ συνήθη, ἀλλὰ πρὶν ἢ γνωρίζουσι καὶ λάθωσι τὰ βελτίονα, ἐν μέσῳ πολλὰκις περιφερόμενοι, ὑποτρέπονται τῆς πορείας αὐτῶν καὶ παραιτοῦνται τῆς ἐπιχειρήσεως. Διηγούνται περὶ τοῦ Ρωμαίου Σαξείου ὅτι ἀφῆκε τὰς ἐν τῇ πόλει τιμὰς καὶ ἀρχὰς διὰ τὴν φιλοσοφίαν, ἀλλὰ τασαῦτας δυσκολίας ἀπήτησε τὸ πρῶτον εἰς τὰς σπουδὰς αὐτοῦ, ὥστε ὀλίγον ἔλειψε νὰ γείνῃ αὐτόγεια.

Παρόμοιον τι ἱστοροῦσι καὶ περὶ Διογένους τοῦ Σινωπέως, ὅτε ἤρριξε νὰ φιλοσοφῇ. Ἐβέλου ἐστὴν οἱ Ἀθηναῖοι καὶ διετρέπον τὸν καιρὸν εἰς δαιψα καὶ θέατρα καὶ ἄλλας εὐθυμίας. Ὁ Διογένης ἀποσυρθεὶς εἰς γωνίαν τινὰ τῆς ἀγορᾶς διὰ ν' ἀνακλυθῇ ἐπέπιπεν εἰς διαλογισμούς, οἷσινες ἀπέτρειπον αὐτὸν τῆς ἀπαρτάσεως του καὶ σκληρῶς καθήτηντο τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτι, δηλαδῆ, αἶσα τινὸς ἀνάγκης ἐξέλεξετο βίον ἐπίπουνον καὶ ἀλόκοτον, καὶ αὐ-

τὸς ἀρ' ἐκαυτοῦ ἐστέρηθῃ ἀπάντων τῶν ἔπειτα δὲ, ἴδων μὲν τινα ὁδοῦς πλεθραίας κατέτρωγε τὰ ψυχία τοῦ ἄφρου του, μετέβλεπε παρσούθς φρόνημα καὶ οἷσιναι ἐπιπλήθων ἐκαυτὸν εἶπεν: Ὁ Διογένεις, αὗτος μὲν ἐκ τῶν λευφάνων τῆς τραπέζης σου εὐωχεῖται καὶ τρέφεται, σὺ δὲ ὁ γενναῖος, εἰδίτε δὲν μαθήσεις κατεκείμενος ἐπὶ ἀπυλῶν καὶ ἀνιθινῶν στρωμάτων, εὐδύρεσαι καὶ ὀρηγεῖς;—Ὅταν ὁμοίως οἱ τοιοῦτοι περισπασμοὶ δὲν συμβαίνωσι πολλὰκις, ἀλλ' ἡ ὄρθῃ κρίσις προλημμένως ταχέως δικαιοπρή καὶ ἀνακαρῶς αὐτοῦ, διαλύουσα εὐκόλως τὴν εἰς αὐτῶν ἀσθένειαν καὶ ἀσθενίαν, ὀφειλομεν τότε νὰ πιστεύωμεν ὅτι αἱ πρόοδοι ἡμῶν εἰσι βέβαιαι καὶ σταθεραί.

Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐ μόνον ἐκ τῶν τοιοῦτων τὰ κατὰκείοντα ἡ δικαιοπτόμενος ἐπιπερριζοῦσι ἐπὶ τῆς ψυχικῆς ἀδυναμίας τῶν φιλοσοφούντων, ἀλλὰ καὶ εἰλιων παρατηρήσεις μετὰ σπουδῆς; ὄρηεν γινόμενα καὶ ἐχθρῶν γέλοτες καὶ περιπαιγμοὶ μεταπειθεῖν καὶ μαλάσσοσι, καὶ τινος ὁ ὀλοτελῶς ἀπέτρειψαν τῆς φιλοσοφίας, νομίμεν ἐπὶ δὲν ἤθελεν εἰσθαὶ κἀνὸν τι σημεῖον προκοπῆς ἢ πρὸς ταῦτα ἀδιαφορῆς ἐκάστου καὶ ἡ ἀταρχία αὐτοῦ ἔταν ἀκαρῶς, ἐπὶ εὐήμεροῦς τινος εἰς αὐτῆς βασιλείῃ ἢ λαμβάνουσι πλοῦσις φερνάς ἢ προπέμπονται ὑπὸ τοῦ πλεθρῶς εἰς ἀξίωμα τὴν ἢ ὑποῦρημα. Ὁ εἰς ταῦτα ἀνέπληκτος καὶ ἀπάρχας ἀποδεικνύεται ἄληθῶς ὀπαδὸς τῆς σοφίας καὶ ἀρετῆς· ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιπυθεῖται τὰ διαγείροντα τασαῦτον τὸν ὀχυματισμὸν τῶν πολλῶν οἱ μὴ περιορίζοντες τὸν ὀχυματισμὸν αὐτῶν εἰς μόνον τὴν ἀρετῆν. Διότι τὸ νὰ ἀυθαδικῶμεν πρὸς τοὺς ἄλλους, συμβαίνει εἰς ἡμᾶς ἐνίστα εἶτε δι' ὀργῆν ἢ δι' ἀφροσύνην· ἀλλὰ τὸ νὰ πεφρονώμεν ἕσα οἱ πλείστοι ὀχυμίζουσι δὲν πρόφραται εἰμὴ ὑπὸ ἀληθινῶς καὶ βεβαίως φρονήματος. Ὄθεν οἱ ἐνάρετοι ἀντιπαρβαλλόντες τὴν ἀρετῆν αὐτῶν πρὸς τὸν πλοῦτον τῶν ἄλλων, ἀνακαρῶςτιν ἐγκαυχώμενοι ἴσπερ ὁ Σόλων:

« Ἄλλ' ἡμεῖς αὐτοὺς οὐ διαμειψόμεθα
» Τῆς ἀρετῆς τὸν πλοῦτον· ἐπεὶ τὸ μὲν ἐμπεδὸν ἔσται
» Χρῆματα δ' ἀνθρώπων ἄλλοτε ἄλλος ἔχει. »

ἦτοι « Ἄλλ' ἡμεῖς δὲν ἀνακαλλάσομεν τὴν διὰ πικρῶς ἐμμενοῦσαν ἡμῖν ἀρετῆν μετὰ τὸν ἄττατον πλοῦτον. »

Ὁ Διογένης κατέβλεπε τὴν μετέθεσιν αὐτοῦ εἰς Ἀθῆνας ἐκ Κορίνθου καὶ πάλιν εἰς Κέρκεθον ἐκ Θεβῶν μετὰ τὴν δικαιοπρῆν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν τὸ μὲν ἔαρ εἰς Σούσα, τὸν δὲ χειμῶνα εἰς Παύλυονα καὶ τὸ θέρος εἰς Μηδῆαν. Ὁ Ἀγλαῖος περιφρονῶν τὸν τίσιον, ἐν οἱ Ἕλληνας ἀπέβιδον τῇ αὐτῇ βασιλείᾳ, ἔλεγε: Διατὶ νὰ ἐπονομῆξεται Μίγας βασιλεὺς; Κατὰ τί εἶνε μεγαλείπερος ἐμοῦ, ἂν δὲν ἦνε δικαιοπτότερος; Ὁ Ἀριστοτέλης γράφων πρὸς τὸν Ἀντίπατρον, εἶπεν ὁ Ἀλέξανδρος μόνος δὲν ὀφείλει νὰ μεγαλοφρονῇ ἐπὶ ἐξουσιάζει ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ἐπίσης καὶ πᾶς ἄλλος ὅστις κἀκαρῆται ἀληθείς ἰδέας περὶ Θεότητος. Ὁ Ζήνων δέλεπον νὰ ὀχυμίζωσι τὸν Θεόφραστον διότι εἶχε πολλοὺς μαθητάς, εἶπα: Τὸ ἀκροατήριον ἐκεῖνο εἶνε πολυπληθέστερον, ἀλλὰ τὸ ἰδικόν μου συμφρονότερον.

Ὅταν λοιπὸν, τοῦτουτρόπως ἀντιπαρθετων τὰ τῆς ἀρετῆς ἀγαθὰ πρὸς τὰ ἐκτός, ἀποδύλῃς τὸν φθόνον καὶ τὴν ζήλον τῶν πύων καὶ εἶτε ἄλλο αἰσθημα, ἔπερ διακαρῶςτιν καὶ ταπεινοὶ τοῖς

...περὶ τὸν ἄνθρωπον, καὶ τοῦτο ἀληθῶς εἶπε μετὰ δόξαν τῶν προδῶν σου. Καὶ ἡ περὶ τοὺς λόγους μεταβολὴ εἶνε ὡσαύτως τοιοῦτον, διότι οἱ πλείστοι τῶν ἀρχαίων φιλοσοφῶν ἐπιτιμῶσι μᾶλλον τοὺς πρὸς θεῶν καὶ ἐπιθέξιν λόγους· οἱ μὲν, ὑφόμενοι ὑπὸ κρυφότητος καὶ κενοδοξίας ὡς τὰ ἐλαφρὰ πτηνὰ, φέρονται ἐπὶ τὰ λαμπρὰ καὶ ὑψηλὰ ἀντικείμενα τῆς φύσεως· οἱ δὲ, ὡσπερ τὰ σκυλάκια, ὡς λέγει ὁ Πλάτων, χαίροντες εἰς τὸ νὰ δάκνῃσι καὶ νὰ σπαράττωσι, προδύνουσι εἰς ἔριδας καὶ ἀπορίας καὶ σοφίσματα· πολλοὶ δὲ, εἰσδύοντες εἰς τὸ σκότος τῆς διαλεκτικῆς (1), καθίστανται πρηνεῖς ἐκδοῦναι τῆς σοφιστείας· καὶ ἄλλοι, συλλέγοντες ὡραῖα ἀπορρήματα καὶ τὰ μᾶλλον προσβάλλοντα τῆς αἰσθητικῆς ἱστορικῆς τρυφῆς, περιφέρουσι διηγούμενοι αὐτὰ καὶ καθὼς ὁ Ἀνάρχωσις ἔλεγε περὶ τῶν Ἑλλήνων ἐπὶ εἰς οὐδὲν ἄλλο βέλκει αὐτοὺς νὰ μεταχειρίζονται τὰ νομίματα εἰμὴ μόνον εἰς τὸ ἀριθμεῖν, κεραιμούντες καὶ οὗτοι καὶ παρεστῶντες τοὺς λόγους πρὸς ἐπίδειξιν, οὐδὲ μίαν ἄλλην ἀφέλιπον λαμβάνουσιν ἐξ αὐτῶν. Ὁ κωμικὸς ποιητὴς Ἀντιφάνης ἔλεγε παλίων, ἐπὶ εἰς πόλιν τινα οἱ λόγοι ἄμα ἐκφυνομένοι ἐπήγγυοντο ὑπὸ τοῦ φύχου τοῦ χειμῶνος, οἱ δὲ ἀκούοντες δὲν ἠδύνατο νὰ τοὺς ἀκούσωσιν εἰμὴ τὸ θέρος, ἔτι οὐδὲν ἀνέλθον αὐτούς· ἐφαρμύζον δὲ τοῦτο εἰς τὴν σχολὴν τοῦ Πλάτωνος ἔλεγε, ἐπὶ οἱ νέοι μαθηταὶ αὐτοῦ μόλις ἠσθάνοντο τοὺς λόγους τοῦ διδασκάλου τῶν, ὅποτε καταλαμβάναν αὐτοὺς ἡ γεροντικὴ ἡλικία. Οὕτω λοιπὸν καὶ ὄλον τὸ διάστημα τῆς φιλοσοφίας οἱ τοιοῦτοι τοῦτο πάσχουσιν, οὐδὲ μὴ αἰσθάνονται τὰ παρὰ τὴν ἀρετὴν αὐτῆς, πρὶν ἢ ἡ κρίσις τοῦ νεῦς αὐτῶν, λαβύσα τὴν προσήκουσαν ὠριμότητα καὶ σταθερότητα, ἐμπνεύσῃ αὐτοὺς αἰσθητικὰ διεφερτικὰ τῶν καλῶν καὶ γενναίων ἠθῶν, τῶν ἐποίων τὰ ἔργα καὶ αἱ ἀρχαὶ ἐκκινῶνται ἐντὸς ἡμῶν αὐτῶν. Ὁ Σαρραλῆς ἔλεγε, ἐπὶ πρῶτον μὲν ἐξήγησε νὰ μνησθῆ τὸ ἐγκύβητος τῶν ποιημάτων τοῦ Αἰσχύλου, ἔπειτα τὸ πικρὸν καὶ τεχνικὸν τῆς κατασκευῆς αὐτῶν, ἀλλ' ἐπὶ τέλος προσέλαθεν ἰδίῳν τινα τρέπον τὸ γράφειν, προσφορύτερον πρὸς διάπλασιν τῶν καλῶν ἡθῶν καὶ διὰ τοῦτο καὶ βέλτιστον. Τοιοῦτοτρόπως καὶ οἱ φιλοσοφούντες, ὅταν παραιτούμενοι τῶν ἐπιδεικτικῶν καὶ ἐπιτετηδευμένων λόγων συγγραμμάτων λόγους κατανοῶντες τὰ πλῆθῃ καὶ μαρβρόντας τὰ ἠθη ἀρχίζουσιν τότε νὰ προκίπτωσι νὰ ἀληθῆ καὶ ἄτυρον προκοπήν. Ἀναγιγνώσκων λοιπὸν συγγραμματα φιλοσόφων καὶ ἀκούων λόγους αὐτῶν, πρόσθε μῆπως αἱ λέξεις μᾶλλον ἢ τὰ πράγματα ἐφέλικται τὴν προσοχὴν σου, ἢ μῆπως ἐνασχολείσαι μᾶλλον εἰς ἕτερον ἔχουσι περιττὸν καὶ ἐπιδεικτικὸν παρά εἰς τὸ γρηγορῆσαι καὶ συσπῶδες καὶ ἀφέλιπον αὐτῶν. Βίξ δὲ τὴν ἀνάγκησιν τῶν ποιητῶν καὶ τῆς ἱστορίας πρόσθε μὴ σὲ δικραύγη τι τῶν ἐν αὐτοῖς ἐμμελῶς γεγραμμένων ἢ ἀναφερομένων πρὸς ἀπανθρώπων τῶν ἠθῶν καὶ θεραπειῶν τῶν καλῶν. Διότι ὡς ἡ μέλισσα συναίγει ἐκ τῶν ἄνθων τοὺς ἀναγκαίους μόνον γυμνοὺς πρὸς κατασκευὴν τοῦ ἕαν-

(1) Ἡ ἡλεκτικὴ, ὡς λέγει ὁ Σαρραλῆς, τότε μόνον καθίσταται ἐπιφελὴς, ὅτε συντάσσεται εἰς ὁμοιογενῆ τῆς ἀληθείας. Ὡς ὅταν ὁμοίως διαστρέψωσι αὐτὴν ἐπιφελὴς ἀκαθαρσίας καὶ ἀπαρίας εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων καὶ τότε σφαιρῶν ἐν ὑπερκοίτης τὴν δύναμιν καὶ τὸ κράτος τοῦ ὄρθου λόγου καὶ τῆς ἀρετῆς, ἀποβαίνει ἀξία περιρροήσεως καὶ ἀναδύσεως λόγου.

Οὐ μάλιστα, οἱ δ' ἄλλοι ἀπλῶς τὸ γρῶμα αὐτῶν ἀγαπῶσι καὶ τὴν δομὴν λαμβάνουσιν αὐτῶν καὶ ὁ ἀναγιγνώσκων τοὺς ποιητάς, οὐχὶ χάριν ἠδονῆς καὶ διασκεδάσεως, ὡσπερ οἱ ἄλλοι, ἀλλ' ἐύρισκων ἐν αὐτοῖς καὶ συναίγει τὸν σπουδῆς ἀξίον, ἀποδεικνύει ἐπὶ αἰετήσεως καὶ συνήθειας κατέστησαν αὐτὸν αἰσθητικὸν πρὸς γυνῶσιν καὶ ἀντιλήψιν τοῦ καλοῦ. Τοὺς δ' ἐν τοῖς συγγραμμάται τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ξενοφάντος οὐδὲν ἄλλο ἐπιδιώκοντες καὶ ἀγαπῶντες εἰμὴ μόνον τὸ λαμπρὸν ὄρος καὶ τὸν καθαρὸν Ἄττικόν ὀμιλόν, δύναται τις εὐλόγως νὰ παρομοιάσῃ μὲ τοὺς ἀγαπῶντας τὸ εὐώδες καὶ τὸ ἀνθηρὸν τῶν φαρμάκων καὶ οὐδὲ μὴ ἀποδεχομένους τὴν καθαρτικὴν καὶ πυσίποιον ἰδιότητα αὐτῶν, οὐδὲ γυνῶσκοντες αὐτὴν.

Οἱ δὲ μᾶλλον ἐπὶ προκίπτοντες δύναται νὰ ἀφελῶνται οὐ μόνον ἀπὸ λόγων καὶ μαθημάτων, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ θεαμάτων καὶ κεραιμμάτων, τὸ οἰκτεῖον συνάγοντες καὶ χρήσιμον. Ὁ Αἰσχύλος, παρεστῶς ἐν τοῖς Ἰσθμικοῖς ἀγῶσι καὶ ἰδὼν τὸ θέατρον συγκινηθὲν καὶ κραυγάζων μεγαλοφῶνως διὰ τὴν πληγῆν ἣν ὑπέστη εἰς τῶν αὐλητῶν, Πλέπεις, εἶπεν ἀποτεινόμενος πρὸς Ἴωνα τὸν Χίον, τὴν δύναμιν τῆς ἀσκήσεως; ὁ πληγῶντες σιωπῆς, οἱ δὲ θεῶται ἀναβοῶσιν. Ὁ Βρασιδῆς συλλαβῶν μὴν τινα ἐντὸς κενώσασθαι πλήρους ἰσχυρίων καὶ θαλασσοῦ τὸν ἀφήκεν ἔπειτα, δ' εἶπε καὶ ἑαυτὸν, ἐπὶ δὲν ὑπάρχει οὐδὲν μικρὸν ἢ ἀσθενὲς ζῶον, τὸ ἐποῖον ἐμπνεόμενον ὑπὸ τῆς ἀμυντικῆς τέλει νὰ μὴ διασωθῆ τὴν ζωὴν αὐτοῦ. Ὁ Διογένης, παρατηρήσας τὸν πίνοντα ἐν τῇ θρακί τῆς χειρὸς, ἔροψε τὸ ποτήριον ἐκ τῆς πήρας. Οὕτω λοιπὸν τὸ προσέχειν καὶ ἐπιτείνειν τὴν ἀσκησιν εἰς πᾶν θέαμα καὶ ἀντικείμενον, καθιστᾷ ἡμᾶς αἰσθητικοὺς καὶ δεκτικούς πάντων τῶν φερόντων πρὸς ἀρετὴν.

Ἔμ. Γιαννακῆς ποιητὸς.

Αἱ Ὠραὶ αἱ Αἰθῆναι.

Ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἑλλάδος, αἱ Αἰθῆναι, εἶνε ἐμολογούμενος πόλις δυναμένη νὰ παραβλήθῃ πρὸς δευτερευούσας πόλεις τῆς Εὐρώπης διὰ τε τὰς δημοσίας καὶ ἰδιωτικὰς οἰκοδομὰς, διὰ τὰς ὁδοὺς καὶ ἐν γένει διὰ τὰ σχέδιον καὶ τὴν τοπογραφικὴν αὐτῆς θέσιν. Ἐὰν μάλιστα τὰ πλείστα κενὰ τὰ ὑπάρχοντα κατὰ τὰς νεωτέρας τῆς πόλεως συνοικίας ἦσαν πεπληρωμένα, ἀνεκρηρίτως αἱ Αἰθῆναι ἦθελον διακρινόμεναι τὰ πρωτεῖα μεταξὺ ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν πόλεων. Τὸ ἦμισυ σχεδὸν τῆς ἐκτάσεως τῆς καθέρας ἀποτελεῖται ἐξ οἰκηπέδων. Ἐντεῦθεν δὲ προέρχεται νῦν οὐ σμικρὰ δυσμορφία εἰς τὴν πόλιν, ἥτις οὐδὲν ἦτοιν ἐπέσυρα καὶ ἐπισύρει τὸν Οὐμακῶν τῶν ἐπιτοκεφαιμένων καὶ ἐπιτοκεπτομένων αὐτῆν ἄλλοιθῶν, οἱ ὅποιοι ἔρχονται προκατελιγμένους ὑπὸ τῆς ἰδέας, ἐπὶ οὗ ἰδῶσι πόλιν ἐκ τῶν συνήθων ἐν Ἀνατολῇ, οὐχὶ δὲ πάποτε πρὸς τὸ ἐξελθόντες νὰ ἰδῶσι πόλιν Εὐρωπαϊκὴν καὶ ἐν διατήματι 30 ἐτῶν ἐκ τοῦ μηδενὸς καταρτισθεῖσαν.

Κατὰ τοὺς γενομένους ἀκριβεῖς ὑπολογισμούς ἡ πόλις τῶν

Ἀθηνῶν ἔχει τσαυτῆν ἑκατὴν, ὥστε δύναται νὰ οἰκηθῆ οὐχὶ ὑπὸ ἑκατὸν χιλιάδων ψυχῶν, ὡς σήμερον οἰκεῖται, ἀλλ' ὑπὸ πενταπλασίων. Ἐὰν δὲ αἱ οἰκίαι τῶν Ἀθηνῶν οἰκοδομηθῶσι πολυτρόπον, ὡς τὸτο γίνεται εἰς τὰς πλείστας τῶν Εὐρωπαϊκῶν πόλεων ἐνεκεν ἑλλείψεως ἢ μεγάλης ὑπερτιμῆσεως τῶν γηπέδων, τότε ὁ πληθυσμὸς τῆς πρωτεύουσας δύναται νὰ ὑπερβῇ καὶ τὰς ἑξακοσίας χιλιάδας ψυχῶν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀγχι τοῦδε ἐκδορημένων ἰδιωτικῶν κτιρίων καὶ οἰκιῶν ἀναβαίνει εἰς 17 χιλιάδας, ἐξ ἧν αἱ πλείοτεροι εἰσιν ἀνηγαρμένοι κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἀρχιτεκτονικῆς λίαν στερεῶς καὶ κομψῶς· ἄλλα δὲ σχεδὸν περιέχουσιν ἐκτεταμένα προαύλια, κήπους, σταύλους, ἀποθήκας καὶ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι καθιστᾷ τὴν ἰδιωκτησίαν μᾶλλον ἐπιθυμητὴν καὶ προσεδορόφρον, τὴν δὲ ἐνοικίαν μᾶλλον τερπνὴν καὶ ἀνακατακλιτέραν. Ἐκ τῶν ἰδιωτικῶν οἰκοδομῶν οὐκ ὀλίγαι εἰσὶ μεγάλαι καὶ ἔχουσιν ἀξίαν ἄνω τῶν 300 χιλιάδων δραχμῶν. Ὁ ρυθμὸς τῶν πλείοτερον ἰδιωτικῶν κτιρίων εἶνε κομψὸς καὶ τοσοῦτον μάλιστα, ὥστε κινεῖ τὴν περιέργειαν καὶ τὸ διεφρόνεν πικρὸς ξένου περιηγητοῦ. Ὁ ρυθμὸς εἶνε σύμμοτος Ἑλληνικῆς καὶ Ἰταλικῆς ἀρχιτεκτονικῆς. Καὶ ὅμως ὁ ἀπορήσειν οἱ μὴ γινώσκοντες ἐπὶ πλείστοι τῶν κομψῶν τῆς πρωτεύουσας οἰκιῶν ἐσχεδιογραφῆθαι παρ' ἀρχιτεκτόνων, ἐστερημένον παντελῶς ἐπισημονικῆς παιδεύσεως καὶ μόνον πείραν λαβόντων. Νῦν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἀριθμεῖ πλείοτερος τοῦ θένοντος ἐπιστήμονας ἀρχιτέκτονους, ἧν δύο ἢ τρεῖς εἰσιν ἄλλοθεν.

Γὰ δημοσία κτίρια τῆς πρωτεύουσας εἶνε οὐ μόνον ἐπιφανῆ ἐν Ἑλλάδι ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Εὐρώπῃ ἐὰν μὴ διὰ τὴν ἔκτασιν τοὺς ἀχίστον ἔμως διὰ τὴν κομψότητα καὶ τὴν πολυτέλειαν τῆς οἰκοδομῆς. Ἡ Σιναιὰ ἀκαδημία, ἥτις μετ' ὀλίγον χρόνον ἀποκατασταῖται καὶ δὲ ἦν ἐδακνηθήσαν περὶ τὰ τρία ἑκατομμύρια δραχμῶν, εἶνε τὸ μεγαλοπρεπέστατον τῆς νέας Ἑλλάδος μνημεῖον καὶ δικαίως καλεῖται ὁ βασιλεὺς αὐτῶν. Τὸ σχέδιον αὐτῆς γενομένην ὑπὸ τοῦ διασημοῦ ἀρχιτέκτονος Χάνσεν ἔχει ρυθμὸν ἀρχαῖον Ἑλληνικόν. Ἡ κυρία ἀποψὲς τῆς ἀκαδημίας ὑπὸ μαρμαρίων κτιρίων ὑψηλῶν κεκοσμημένη καὶ δὲ ἀγάλματων κοσμηθησομένη παρουσιάζει μεγαλοπρέπειαν μεγίστην. Οὐδὲν ἦτοιν δὲ μεγαλοπρεπεῖαν δίδει καὶ τὸ ἕλαν τοῦ κτιρίου οἰκοδομηθέντος ἐκ Μεταλικῶν λευκοῦ μαρμάρου. Ἐπίσης λαμπρὸν καὶ μέγαν εἶνε τὸ κτίριον τοῦ κνιειπιστημίου, ὅπερ ἐσχεδιογράφησεν ὁ τὸ τῆς ἀκαδημίας σχέδιον ποιητῆς ἀρχιτέκτων. Μετὰ τὰ δύο ταῦτα πρωτεύοντα νῦν κτίρια εἶνε τὸ εἰς πέρας ἐγγίζον πολυτεχνικὸν σχολεῖον, ὅπερ Μετασθέν προ ὀλίγων ἡμερῶν ἐκλήθη, ἵνα ἐκπηρωθῆ ἢ ἐπισημῆ τῶν ἐσχάτων· ὑπὲρ αὐτοῦ συνεστρατηκόντος εὐλογητοῦ Μετασθένος κ. Γ. Ἀθέρωρ, ἀφοῦ καὶ οἱ ἰδρυταὶ τοῦ κτιρίου τοῦτου Στουρῆρος καὶ Τσιότσας ἐκ Μετασθένος εἰς κενὴν τὴν καταγωγὴν. Μέχρι τοῦδε ἐδακνηθήσαν διὰ τὸ Μετασθέν δύο καὶ ἡμίση ἑκατομμύρια δραχμῶν, ἀγχι δὲ τέλος ἐδακνηθήσανται ὑπὲρ τὰ τρία ἑκατομμύρια. Ἡ ἔκτασις τοῦ πολυτεχνικῶν πλῆθῶν προκομικῶν εἶνε 3 χιλιάδων τετραγωνικῶν μέτρων. Ἐντὸς τῶν ἀποψῶν κτιρίων, ἐὰν ὑπὸ καλλιπῆσαι τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ἐπισημῆ τῆς προσοχῆς τοῦ περιηγητοῦ νὰ καταδεκνῶνται τὸν ἐπισημῆ καὶ γενναίου τῶν ἀποψῶν ἑκατομμύριον τῶν ἀποψῶν ἑκατομμύριον πρὸς τὸν ἀποψῶν τῶν ἀποψῶν, εἶνε καὶ πολλὰ ἔτερα ἔργα καὶ

Ἀποψῶν παρθεναγωγεῖον, ὁ καθεδρικός ἱερὸς ναὸς τῆς Εὐαγγελιστρίας, ἕτεροι ἱεροὶ ναοί, ὁ ναὸς τῶν καθολικῶν, τὸ στρατιωτικὸν καὶ δημοτικὸν νοσοκομεῖον, τὸ Βαρβάκειον λύκειον, τὸ Ἀστεροσκοπεῖον, τὰ καταστήματα τῶν ὑπουργείων, τὸ κεραιμικὸν τοῦ πανεπιστημίου, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ φυσιογραφικὸν μουσεῖον, τὸ ἀνατομικὸν καὶ τὸ γημεῖον, τὸ ὀφθαλμοτροφεῖον τῶν ἀρρένων, ἰδιωτικὰ τινα ἐκπαιδευτήρια καὶ ἕτερα δευτερεύοντα κτίρια. Ἄπαντα ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἰκανὸν ἀριθμὸν καὶ καταδεικνύουσιν εἰς τοὺς ξένους, ἐπὶ καὶ οἱ νῦν Ἑλλήνες ἀγωνίζονται νὰ καταστήσωσι τὰς Ἀθήνας βασιλισσῶν τῶν πόλεων τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἐπὶ αἰὶ κληρονόμοι τῆς ἐρυθρῆς ἰδέας τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὡς πρὸς τὴν ἀνάγεισιν πολυτελῶν καὶ μεγάλων δημοτικῶν οἰκοδομῶν. Μετ' ὀλίγον χρόνον αἱ Αἰθῆναι οὐκ ἀριθμῶσι καὶ ἕτερα μεγαλοπρεπῆ κτίρια, ἥτοι τὸ Ζάπειον, δὲ ὅπερ δακνηθήσεται πρὸς περὶ τὰ δύο περίπου ἑκατομμύρια, τὸ βουλευτήριον, τοὺς στρατιῶνας τοῦ ἰππικοῦ καὶ τοῦ πυροβολικοῦ, οὗτινος ἦδη καταρτίσσεται τὸ σχέδιον, τὸ θέατρον, οὗ ἡ πολυτελής καὶ μεγάλη οἰκοδομὴ προβαίνει, τὸ ἐπίσης μεγαλοπρεπῆς ἐπισημῶν παρακειμένων τῆς θαλάσσης μέγαρον τοῦ δημαρχεῖου τῆς πόλεως, τὸ δαπάναις τοῦ φιλογενεῶς κ. Κοινογυμνασίου κτιρίου, τὸ δαπάναις τοῦ πλοῦσιου ταμείου τῶν ναυτικῶν ἀπορῶν ἀνεγερθησομένων πρὸς χρῆσιν τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ κτίριον καὶ πλείστας ὅσας ἰδιωτικὰς μεγάλας οἰκοδομὰς. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τούτων ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἂν μεταβάλλῃ εὖψιν καὶ ἰκανὸν μέρος τῶν ἐν αὐτῇ κενῶν πληρωθῆσεται. Ἐν τούτοις ἐπὶ ἀξίον παρατηρήσεως καὶ εὐχάριστον εἶνε ἐπὶ μεγίστη ἀσθητικῆς ἐδόθη ἀπὸ τῆς τελευταίας δεκαετίας, ἥτις ἀπὸ τῆς μεταπολιτευσεως τοῦ 1862. Ἀλλὰ τοῦτο γράφοντας, ἐν δυνάμει νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν δημοσίᾳ, ἐπὶ εἰς τὴν ἀρχικὴν καλλιπασίαν τῶν Ἀθηνῶν συνετέλεσεν ἡ φιλόκαλος καὶ δραστηριοτάτη πρῶτην βυσουλίσσα τῆς Ἑλλάδος Ἀμαλία, πρὸς ἣν ἡ πόλις τῶν Ἀθηνῶν ἐρεῖται ἄξιον εὐγνωμοσύνην.

Ἡ διατριβὴ ἐν Ἀθήναις εἶνε ὑφ' ὅλης τῆς ἐπιφύσεως τοῦ βίου ἐπιθυμητὴ καὶ εὐχάριστος. Δύναται καὶ ὁ πένης καὶ ὁ πλούσιος νὰ ἦ ὡς θέλει. Αἱ δαπάναι εἶνε συγκριτικῶς πρὸς τὰς δαπάναις, εἰς ἧς ὁ κάτοικος Εὐρωπαϊκῆς τινος πόλεως ὑποβάλλεται, μικραὶ. Ὁ κατοικῶν ἐν Ἀθήναις δύναται νὰ ἀπολαθῆ ἕλαν τῶν διασκεδάσεων τῶν ἐν τῇ βίῳ τοῦ ἀνθρώπου ἀπαραίτητων χωρὶς ἐνταυτῇ νὰ αἰσθάνηται οικονομικὰς δυσχερείας, ἀπαντιμῆκας ἀλλαγῶν. Τὰ πρόβια ἔχουσι μετρίαν τιμὴν, τὰ ἐνοίκια τῶν οἰκιῶν εὐθιγῶτατα, διατήρησις ἀμαξῶν ὀλιγοδάπανος, ἡ ἀκαθαρσίας ἀνεξαρτῶν καὶ τοῖς πᾶσι ἐφικτῆ. Ἐὰν δὲ εἰς ταῦτα προσθήσῃ τις τὴν ὑπερκοίτην τοῦ ἡραίου τῆς Ἀττικῆς κλίμακος, τὸν κατάφυτον καὶ μεγαλοπρεπῆ ἐρίζοντα, τὰς τερπινοτάτας, γραφικωτάτας καὶ μικρὸν τῆς πόλεως ἀπεχούσας ἀπέλους ἔξοχας, τὸν γλαυκὸν καὶ αἰθρῶν οὐρανόν, βεστὶς καὶ κατ' αὐτὸν ἐπὶ τὸν χειμῶνα εἶνε φαιδρὸς καὶ χαρῆς, αἱ Αἰθῆναι κέρηνται φυσικὰ πλεονεκτήματα, ἧν στεροῦνται πλείστοι τῆς ὑψηλοῦ πόλεως. Τινὲς τοῦ χειμῶνος ὄψτες τῶν Ἀθηνῶν ματαίως ὁ ἀναζητοῦσιν ἡλιόχρον καὶ δυσκλίως δύνανται νὰ περιγραφῶσιν.

'Αλλά δὲν εἶνε τὰ ἀνωτέρω εἰρημμένα τὰ μόνον, ἀτινα ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων ἐπιδικάζουσι εἰς τοὺς κατοίκους αὐτῆς. Ἔχει ἀπειρα μνημεία τῶν ἀρχαίων, τὰ ὅποια χιλιάδας κατ' ἔτος ἔλκουσι ξένων περιηγητῶν καὶ τὰ ὅποια διαγεύονται τὸν θαυμασμὸν σὺμπαντος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ κόσμου. Ὁ Παρθενών, ὁ ναὸς τοῦ Ἡρακλῆως, τοῦ Πανδρώσου, ὁ ναὸς τοῦ Ἰουδαίου, ὁ ναὸς τοῦ Ἄδριανου, τὰ ἀμφιθέατρα Βακχίου, Ἡρώδου καὶ Διονύσου, ἡ Πύλη τῆς ἀγορᾶς, τὸ Πρωταεῖον, ἡ Πύλη τοῦ Ἀδριανου, τὸ ἀρχαῖον Στάδιον καὶ πλείστα ἄλλα ἀρχαῖα κτίρια εἶνε τὸ ἀνεξάντλητον σπουδαστῆριον, πρὸς ὃ ματὰ θωρυκαίου ἔμα τε καὶ σαδουμου ἀνεψφουσιν οἱ φίλοι τῶν ἐπιστημῶν. Τὰ ἀμίμητα ταῦτα ἔργα τὰ καταδεικνύοντα τὴν προγονικὴν τῶν Ἑλλήνων εὐκλειαν καὶ τὴν ὑψίστην τῆς δικαιοῦς καλλιέργειαν καὶ παραγωγὴν εἶνε μεγαλοπρεπέστατοι καὶ θεμελιεῖς στοιχοί τῆς Ἑλληνικῆς κουλτούρας.

Ἐκ τῆς συντόμου ταύτης περιγραφῆς δύναται οἰστέθητε δὲν ἐπισκέψητε πώποτε αὐτὴν ἔμοισεν ἢ ἄλλοθεν ἢ λαθὴ ἄμυθρον ἰδέαν περὶ τῆς προτεινόμενης τῆς σήμερον μὲν μικρᾶς ἀλλὰ μέγα σταδίου ἀναπτύξεως ἐχρόσης Ἑλλάδος. Τοιαύτης δὲ εὐσης τῆς καθέρας, οἱ ἔμοισεν, οἵτινες μακρὰν τῆς Ἑλλάδος διατρέβουσι, δύναται νὰ ἀποκατασταθῶσιν ἐν αὐτῇ καὶ νὰ βιώσωσι τὸ ὑπόλοιπον τοῦ βίου των ἐν μέσῳ τῆς μητρικῆς ἀγαλλῆς τῆς Πατρίδος, ἧτις ὑπῆρξεν ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἡ ἀκρόπολις τῶν ἐπιστημῶν καὶ τεχνῶν καὶ ἧτις κατὰ τοὺς κατ' ἡμέρας χρόνους ἐναδρύνεται ἐπὶ τῇ ἀποκτῆσει φιλοσοφορημάτων καὶ φιλοσοφῶν οἰῶν. Αἱ Ἀθήναι, μάλιστα νῦν ἔτε θέλουσι συνδεθῆ διὰ σιδηροδρόμων μετὰ τῆς Βυρῳπῆς, πρέπει νὰ ἐλευθέρωσι κλειστούτους ἔμοισεν, οἱ ὅποιοι τοὺλάχιστον χάριν τῆς ἑλληνικῆς ἐκπαιδεύσεως τῶν τέκνων των ἀφείλουσι νὰ προτιμῆσωσιν αὐτῆς πάλιν ἄλλης Βυρῳπωπικῆς πόλεως.

(Μέριμνα).

ΑΥΤΟΜΑΤΟΣ ΤΟΚΕΤΟΣ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΣ.

Περὶ ἑργον καὶ μοναδικὸν ἴσως ὡς πρὸς τὸ εἶδος τοῦ συμβάν, τὰ μάλιστα δὲ ἐνδιαφέρον τὴν Ἱατροδικαστικὴν, ἀφηγεῖται ὁ Ἱατρὸς Snygus.

Ἐἰς τὰς 14 Μαρτίου 1872 γυνὴ τις προσεβλήθη ὑπὸ ὀδύνην, κατ' αἴτησιν δὲ τῆς μητῆς προσεβλήθη ἱατρὸς καὶ ἱερεὺς ἀλλ' οὐτα ἔλθοντες μετὰ δύο ἡμέρας εὗρον αὐτὴν πρὸ δλίγου ἐκπεύσαν. Ἐἰς τὰς 17 Μαρτίου ἐνταριχοθεῖται ταύτης μετὰ τοῦ ἔμοισεν, ἐξωρῶν τὴν ἐπιούσαν τὸ λείψικον ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου πρὸς ἐκκλήξιν δὲ τοῦ ἱατροῦ εἰρήθη τότε ἡμίμον. ἄρρον βρέφος, ἔχον τὴν κεφαλὴν ἐσορμημένην πρὸς τοὺς πόδας τῆς μητῆρας, τοὺς δὲ πόδας ἀπέχοντας 8 δακτύλους τοῦ κολεοῦ· ὁ ἐμφάλιος λῶρος ἦτο σῶος καὶ συνελάτο με τὸ βρέφος καὶ τὸν κλακούντα, ὅστις ἐντελῶς εἶχεν ἀποχωρηθῆ τῆς μήτρας· προεξ-

εἶχε δὲ αὐτὴ καὶ ἔφερον ἐπὶ τοῦ σώματος μῆγμα διήκον μέχρι τῆς βλάσεως. Ἡ κότιω κατὰ τὴν εἰς ἄρρον τεταμένη ὑπὸ ἄρριον. Δεῖ δὲ μαρτύρων ἐπιστοποτήθη, ἔτι ἡ γυνὴ ἄνευ προηγηθέντος τοκετοῦ ἐτέθη εἰς τὸ φέρετρον· ἡ δὲ νεκροφύλαξ διεβεβαίωσαν, ἔτι ἤκουσαν ὑπέκωφόν τινα κρότον ἐκ τοῦ φερέτρου ἐξερχόμενον καὶ ἔτι εἶδεν αἷμα ἐκ τῶν χαραδρῶν αὐτοῦ ῥέον.

Ἡ αὐτοψία καὶ ἱατροδικαστικὴ ἐξέτασις ἀπέδειξαν ἐν τούτῳ, ἔτι ὁ τοκετός ἐντὸς τοῦ φερέτρου ἔλαβε γύρων, καὶ μάλιστα διὰ τῆς πίσεως τῶν ἄρριων, ἀτινα ἀνεπτύχθησαν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

Ὁ δὲ ἱατρὸς ἐθωρηθῆ ὑπεύθυνος παρὰ τοῦ δικαστηρίου, διότι δὲν ἐξέτελλεσε τὸν τοκετόν.

Εὐλογία εἰς τὴν ἄνω Βασιλίαν.

Ἐντὸς δεκαετίας ἀπὸ τοῦ 1862—1871 ἠρῳθήθησαν ἐκ τῆς εὐλογίας εἰς πληθυσμὸν 815,760 ψυχῶν 14,478 καὶ ἀπεδύσαν ἐξέβλων τῶν προσδληθέντων 1544.

Ἐκ τῶν θανάτων, οἵτινες συνέθησαν, ἀπεδείχθη, ἔτι ὁ μεταμβολικισμός εἶνε σιωτήριος.

Σημ. Καὶ ἐν Ἀδριανουπόλει περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος φθινοπώρου ἐνέσκηψεν ἡ ἐπιδημία αὐτὴ μεθ' ὀρυθῆς καὶ διήρκασε κατ' ἔλρον τῶν χειμῶνα, πολλὰ δὲ ὄματα κατ' ἀρχὰς ἠρῳθησαν, ἔως οὗ ὁ πανικὸς φόβος ὑποχωρῶσατε πολλοὺς νὰ μεταμβολιασθῶσι· σχεδὸν δὲ αὐτεῖς ἐκ τούτων προσεβλήθη.

Περιπτώσεις ὑδροφθίας ἐν Βασιλίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1869—70.

Ἀπὸ τὸν Ὀκτωβρίον τοῦ 1869 ἔτος μέχρι τέλους Δεκεμβρίου τοῦ 1870 παρατηρήθησαν 19 περιπτώσεις ἐλαί ὀαννηγῆροι. Ἐἰς τινα τόπον οὐκον, ἐγγυθῆς ὑπὸ ὑπόπτου ἄλλου καὶ ἐπὶ ἐξέβδωμάδης τεθείς ὑπὸ φύλαξιν, ἀρῳθη ἀνυπόπτως ὡς ὑγιῆς· μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἐπαρῳσιάζθησαν εἰς αὐτὸν ὅλα τὰ συμπτῳματα τῆς ὑδροφθίας. Ἐἰς δευτέραν δὲ ὀμοίαν περίπτωσιν μετὰ φύλαξιν δύο μηνῶν ἀνεράθη αὐτῇ.

Αἱ περιπτώσεις αὐταὶ καταδεικνύουσιν, ἔτι ἐπὶ πολλὸ δύναται τὸ δηλητήριον νὰ μὲνν καχυμμένον, δι' ὃ καὶ ἐπικίνδονον ὄκα ἦτο μετὰ φύλαξιν ὁ—8 ἐβδωμάδων οἱ δηληθέντες σκύλοι νὰ ἀρῳνηται ἐλεύθεροι καὶ ἄνευ ἐποπτεύσεως.

Κωνσ. Ζουπᾶν.

ΑΙ ΟΥΡΑΛΑΙ.

Ἡ γαλλικὴ Ἀβημερὶς τῶν Συζητήσεων περιέχει τὴν ἐπομένην χρονολογικὴν ἐκθεσην τῶν Ουελλῶν, αἵτινες συνέθησαν ἀπὸ τοῦ Δ'. αἰῶνος μέχρι τοῦδε, ἦν μεταφράζομεν διὰ τὸ ἀξιοπεριέργον αὐτῆς.

Σφοδραὶ τρικυμῖα ἐγένοντο εἰς τοὺς αἰγυαλοὺς τῆς Ἱταλίας, Ἀγγλίας, Γερμανίας, Ὀλλανδίας καὶ Γαλλίας κατὰ τὰ ἔτη 349

καὶ 416. Τῷ 1091 ὀυελλα κατέστρεψε 400 οἰκίας ἐν Λονδίῳ. Καταστρεπτικὰ ὀυελλα ἐνέσκηψαν εἰς διάφορα τῆς Γαλλίας μέρη, ἰδίως δὲ εἰς Παρισίους τῷ 1359. Τῷ 26 δεκεμβρίου 1643 τρομερὰ τρικυμῖα συνέθη εἰς τὰς Ἱταλικὰς ἀκτῆς, ἰδίως δὲ ἐν τῷ λιμένι τῆς Νεαπόλεως. Ὁ ποιετής Πετράρχης, αὐτόπτης γενέμενος, παρέστησε περικαθῶς τὰς καταστροφὰς αὐτῆς.

Τῷ 3 ἰουνίου 1688 σφοδρὰ τρικυμῖα ἐπεκράτησαν εἰς πολλὰς τῆς Βυρῳπῆς ὀυαλάσσας· ἡ τρικυμῖα αὐτὴ ἐγένετο κυρίως ἀξιομηνημένους διὰ τῆς καταστροφῆς τοῦ Ἰσπανικοῦ στόλου κλυομμένου Ἱ Atinada, διοικουμένου ὑπὸ τοῦ δουκὸς Μεδίνα-Σιδονία καὶ ἀποστελλομένου ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β' βασιλέως τῆς Ἰσπανίας κατὰ τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας Ἐλισάβετ. Τὰ 182 πλοία τὰ συγκροτούσα τὸν στόλον τοῦτον κατεστάρησαν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἱρλανδίας καὶ τῆς Σκωτίας.

Κατὰ ἱενοπόριον τῷ 1607 δευτὴ τρικυμῖα συνέθη κατὰ τοὺς αἰγυαλοὺς τῆς Ἀγγλίας· τα τῆς θαλάσσης ὕδατα ἐκάλυψαν μέρος τῆς Κορηθίας Σομερσέτ. Τὰ παρῳλια τῆς Ὀλλανδίας, Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας ἠρῳμῳθησαν τῷ 1612 ὑπὸ ἀσυνήθους ὀυελλῆς, ἐν ἧ πολυάριθμα ἀπώλεσθησαν πλοία. Σφοδρὰ ἐπίσης τρικυμῖα ἐπὶ τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀγγλίας, Ὀλλανδίας καὶ Ἰσπανίας, τῷ 1617. Ἡ Ἱερικιῶν κωκακλῳθη. Τῷ 1631 τρικυμῖα κατὰ τοὺς αἰγυαλοὺς τῆς Γαλλίας, Ὀλλανδίας καὶ Ἀγγλίας.

Τῷ 8 σεπτεμβρίου 1658, ἡμέρᾳ τοῦ θανάτου τοῦ Ὀλιβιέρου Κρόμβελ, ἀσυνήθως καὶ σχεδὸν γενικὴ ἐν Βυρῳπῇ ὀυελλα πλοία κωκαπονήθησαν, οἰκίαι καὶ κτίρια κωκαστάρησαν, πολλοὶ δὲ ἀνθρώποι ἐγονεῳθησαν. Τῷ 1671 φρικάλῳ τρικυμῖα ἐπὶ τῶν Ἰσπανικῶν αἰγυαλῶν, ἧτις ἰδιωζῳτως ἐνέσκηψαν εἰς Κἀδικα.

Σφοδρὰ τρικυμῖα τῷ 1703 εἰς τὰς ἀκτῆς τῆς Ἀγγλίας, ἐν ἧ κωκαστάρησαν κωζωνοστάσια καὶ οἰκίαι. Αἱ ζῳμῖαι, ἄς ἐν Λονδίῳ ἐνεποιήσαν ἡ ὀυελλα αὐτῆ, ὑπελογῳθήθησαν εἰς 2 ἔκατομμύρια λίρων σταρλινῶν (80 ἔκατομμ. φράνκων). Ἐν τῇ Ταμῳσει τὰ πλοία ἐκώψαν τὰς κῳλως αὐτῶν καὶ ἐζῳκαίλαν. Ἐν δὲ τῇ ὀυαλάσσῃ 12 πολεμικὰ πλοία κωκαπονήθησαν ἐπὶ τῶν ἀκτῶν. Ἡ βουλή τῶν κοινοτήτων ἐψήρῳσαν ἀναφορὰν πρὸς τὴν βασιλευσῳσαν ἔπως ἐπισπῳση τὴν ἐπικίνδονον τοῦ στόλου καὶ χορηγήρη βοηθῳματα τῳς οἰκογενείας τῶν ἀπολεσθέντων ναυτικῶν.

Τῷ 1708 τρικυμῖα καὶ ὀυελλα ἐν τῷ Ὀκεανῳ, ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ τῳς Ἰνδικαῖς ὀυαλάσσαις.

Καταστρεπτικώταται ὀυελλα ἐν Γαλλίᾳ ἐν τῳς βορειῳς ὀυαλάσσαις, ἐν Ἱταλίᾳ, Γερμανίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Ὀλλανδία συνέθησαν τῷ 1733, 1737, 1748, 1759. Τῷ 28 σεπτεμβρίου 1774 τὸ πλείστον μέρος Ρωσικοῦ τινος στόλου κωκαστάρη ὑπὸ τρικυμίας ἐν τῇ Μεσογείῳ. Τῷ 1790 καταστρεπτικώταται τρικυμῖα ἀπὸ πῳσαν τὴν Ἀγγλίαν. Ἐν Γαλλίᾳ μεγάλῳ τρικυμῖα κατὰ τὰ ἔτη 1788, 1795, 1799.

Τῷ 9 νοεμβρίου 1800 (18 ἔμοιχλῳδους) κωκατῳδης τρικυμῖα ἠρῳμῳσα τοὺς αἰγυαλοὺς τῆς Μῳσχῆς· τῳχοχρόνος δὲ ἐνέσκηψαν ἐν Ἀγγλίᾳ, Ὀλλανδία καὶ Γερμανίᾳ. Ἀθῳμερὸν ἐγονεῳθησαν ὀυαλάσσαις χελιδῳνες, αἵτινες φεγῳσσαι τὴν τρικυμῖαν προσῳθηον ἔπως κωκαφῳωσιν εἰς τὸν βοτανικὸν κῳπον τῶν Παρισίων. Περὶ τὴν Ἀῳλην παρατηρήθησαν ὀυακῳτως διάφορα πηγῳ, ἀτινα ἀπνυ-

τῳνται σχεδὸν μόνον ἐν τῳς βορειῳς τῆς οἰκουμένης ἠῳορῳς. Ἄλλα ἐν Βυρῳπῇ τρικυμῖα τῷ 1812, 1816, 1818. ὀυελλα κωκατῳρησαν εἰς Μασσαλίαν τῇ 4 μαρτίου τοῦ τελευταίου τούτου ἔτους κωκατῳρησαν ἀπνυτα τῆς γῆς τὰ προϊόντα καὶ ἔρρησαν εἰς τὴν ξηρὰν τεσσαρῳκοντα πλοία. Τῷ 1819 τὴν 28 μαρτίου ἡ νῆτος Γαλλικὴ ἠρῳμῳθη ὑπὸ ὀυελλῆς.

Τὴν 7 ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους τρικυμῖα κωκατῳρησαν ἐν Σουηδία ἐκῳρῳμισα πολλὰς ἐκκληθῳας καὶ πολυαριθμους οἰκίας· μεγῳλας δ' ἐπήνηγε κωκαστροφῳς εἰς τὰ δῳση.

Ἀπὸ τοῦ τελευταίου τούτου ἔτους ἐσημειῳθησαν διάφοροι τρικυμῖα, αἵτινες καὶ τοὶ σφοδραὶ δὲν ἐπήνηγον ἔμως κωκαστροφῳς δυναμένας νὰ κωκαβληθῳσι πρὸς τὰς τῶν προηγουμένων αἰῳνων, ἐξαιρουμένου ἐν τούτοις τῶν ὀυελλῶν, αἵτινες τῷ 1825 τοσοῳτω φοδερός ἐπήνηγον ἐρημῳσαι εἰς τὰς Ἱαλλικὰς Ἀντιλλας, μῳλιστα δὲ εἰς τὴν Γουαδελῳπην.

Ἡ τὴν 11 δεκεμβρίου τρικυμῖα πολλῳ ὑπολείπεται τῶν ἀνω μνησῳσῳν.

Προκειμένου δὲ περὶ καταστροφῶν ἡ αὐτὴ ἐφημερῳς μνησῳν ποιεῳται πλημῳρως τινὸς τοῦ Σηκουάνα τῷ 1657, ἧτις τοιαῳτῳ ἀπῳθη ὀυατε συνελῳσεις ἐγένοντο ὅπως συσκερῳθῳσι περὶ τῶν μέσῳν δι' ὧν νὰ προφυλαχθῳ ἡ τῆς Γαλλίας πρωτεύουσα ἀπὸ τῆς ἐπικίνδου τῆς μάστιγῳς ταύτης. Ἐγένετο δὲ πρότασις, λέγει ὁ Γουὸ Πατέν, ἵνα στρέψῳσι τὸν ροῦν τοῦ Σηκουάνα πρὸ τῆς εἰς Παρισῳσις εἰσῳδου αὐτοῦ, ἐξαικολοθῳσῳντες διῳρυχα ἀρχομένην ἀπὸ τῆς πύλης Ἀγίου Ἀντωνίου καὶ διευθῳντες αὐτὴν διὰ τῶν πυλῳν τοῦ Ἀγίου Μαρτίνου, Ἀγίου Διονυσίου, Μομηκέρρ, Ρισελιῳ, Ἀγίου Ὀυαρίου μέχρι τῆς πύλης τοῦ Σινουρίου ἐκείθεν τοῦ Cours la Reine. (Νεολόγῳ).

Γ' Ν Ο Μ Ι Κ Α.

Διὰ νὰ ἐνεσῳ τις τὴν ἀλήθειαν πρέπει νὰ τὴν ἀγαπῳ καὶ νὰ ζῳ ἐν τῇ ἀλήθειᾳ.

Ἐκ τῶν ἔκατον ἀγαθῳν τῆς παρούσης ζωῆς τὰ ἐνενηκοντα ἐνεκ εἶνε ἡ ὕγεια.

Αἱ οἰκίαι ἡμῶν πρέπει νὰ ἦνε τοῦλάχιστον τόπω ἔρηται, ὅπω αἱ ἐκκληθῳαι ἡμῶν.

Τὰ πράγματα δὲν πρέπει νὰ γίνονται διὰ στιγμῳίας προκῳκῳας, ἀλλὰ διὰ προτομῳκῳας γενομένης κατὰ παρελθῳσας στιγμῳας.

Καθ' ὃν μὲν κωκῳν ἀναγινῳσκωμεν, φκωταζῳμεθα εἰς δυνῳμεθα νὰ γίνωμεν κῳρτες κατὰ τὴν ὑπομῳνήν· ἔταν ἔμως ἐλθῳμεν εἰς τὴν πρῳξῳν, δὲν δυνῳμεθα νὰ ὑποφέρωμεν τὸν ἐλάχιστον προσελητικὸν ἢ θεκτικὸν λόγον.

Ἡ ὀυακῳτης νεάνιδος συνίσταται εἰς τὴν πιθανότηκα τῆς προδοκῳας τοῦ εἰ δύναται νὰ γίνῳ, ἀλλ' ἡ ἐρασμῳτης τῆς ἧλυκῳμῳνης γυναικῳς εἶνε ἡ σφοκῳτης τοῦ εἰ ὑπῳρῳξε.

(Ὁ Ἀσπῳρ τῆς Ἀνατολῆς).

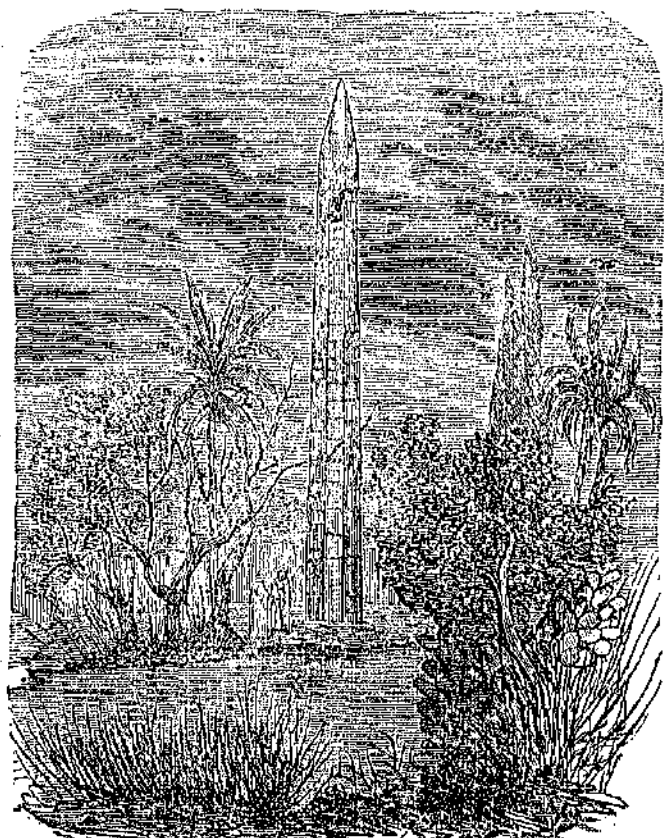
ἀπικτῆ τὴν Ἐλλάδα, ἢ πρὸς αὐτὴν διὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτῆς...

Δ. Χαριζλής.

ΟΔΗΓΟΡΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ.

Περὶ τῶν 4 μ. μ. τῆς 21 Ἰανουαρίου ἀπέρχοντες ἐξήρχομεθα...

Ἦσαν καὶ περὶ τὴν Ἰσθμὸν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τῆς ἑσπερίας...

Ὁ σοφόμενος δβελισκος τῆς Κλεοπάτρας

ὄντας, εἰς ἄρα τὴν Κρητικὴν πρωτοκλιμακίαν τῶν τε...

Περὶ τὴν 6 ἡμέραν ἐπισθεν ἡμῶν τὴν κατὰ τὴν Κρή...

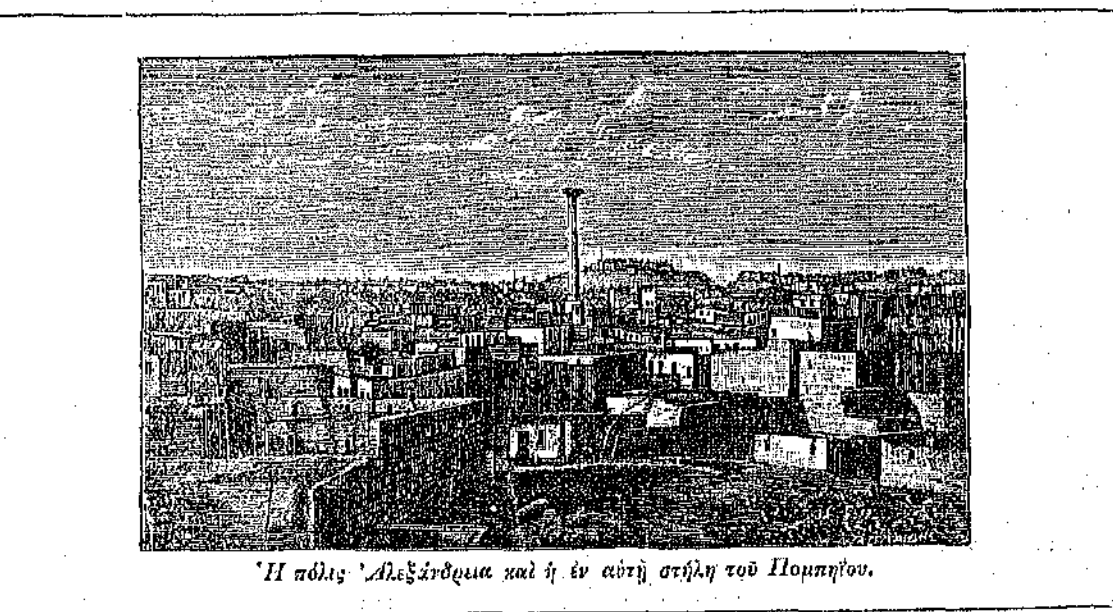
Ἰανουαρίου 23 ἠγγέθη περὶ τὴν 6 π. μ. καὶ ἀναβῆς...

Ὀυρανὸς καθαρῶς καὶ ποικιλοχέυτης δι' ἠπείρων ἀστεροάντων...

Ἰανουαρίου 24 πρῶτῃ ἡμέρᾳ ἐξήρχομεθα εἰς Ἀλεξάνδρειαν...

Ἡ Ἀλεξάνδρεια καίτοι εἰς ὄψιν (ὡς πολλοὶ ἀπερχόμεθα)...

τῶν πολίων τῶν μεγάλων θεημεσιων ἢ δημοσίων οἰκοδομῶν...

Ἡ πόλις Ἀλεξάνδρεια καὶ ἡ ἐν αὐτῇ στήλη τοῦ Πομπηίου.

λεῖς αὐτὴ τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου περιεῖχε τὸ πᾶσι 3,000,000...

Μεταξὺ τῶν περιλαλήτων μνημείων τῆς Ἀλεξάνδρειας...

Ἀμφότεροι κατοῦνται ὀβελισκοὶ τῆς Κλεοπάτρας. Οἱ ὀβε...

μνημείων λέγεται εἶναι εἰς ἐκ γρανίτου ἐπίσης ἐρυθροῦ μονό...

Ὁ παντὸς ἄλλου χρόνου μᾶλλον περιφρονημένος σήμερον...

συνηροισμένους έκει μαζί,
δπου τὸ πνεύμα μακρὰν τοῦ κόσμου
εἰς τοὺς αἰῶνας ἀγῆρω ζῆ.

“Ἰδοὺ καὶ πάλιν φωνὴ μεγάλη
μοὶ λέγει “ Δεῦρο, ὦ τέκνον πρὶ
ἰδοὺ καὶ πάλιν πατρὸς ἀγάλλη,
ἐκεῖ ἠναίχθη καὶ μὴ καλεῖ.

Δ’ ἀρίτων πλέον, ὦ φροῦδος κόσμου,
οὐδέν σου ἤδη μὲ ἀφελῆ!

“Ἦδη ποῦ εἶμαι; ποῦ ἀνηροῦμαι;
ποῦ μεταφθόμαι; κ’ ὑπὸ ποταῶν;
μοὶ φαίνεται ἔτι ζωνογονοῦμαι!!
ὡς νὰ ἀπέστησι καὶ πτερό!!
ὦ ποῦ μὲ ἄγετε;! ... εἰς ἀρίτων
ἐμὲ! ... σκητόματα ... ἱερά; ...”

Εἰπὼν, τὰς χεῖρας του ἀνατείλει
καὶ τὸ γλυκὺ δάκρυ ἄφρα εἶρει
πρὸς τὰ ἐπάνω ἐν ἐφορσύνῃ
καὶ κριθοῖται μικρὰν εὐχὴν
καὶ εἰς τὸν Πλάστῃ τέλος προσφέρει
τὴν μακαρίαν αὐτοῦ προχῆν.

“Ὅταν δὲ ἔλθοι τὴν φωνὴν του
ἐκ τῶν δεσμῶν της, εὐθὺς γαλήνη
ἔχθη τότε εἰς τὴν μορφήν του
καὶ εἰς τὸ δῶμα τὸ ταπεινὸν
ἀπτήχουν μόνον λυγροὶ καὶ θρήνοι
φθλων καὶ τέκνων του ὀρφανῶν.

Πένθιμος ἤδη λαμπὰς προκίλει
πυρροτάτου νεοροαθβάτου,
καὶ τὰς ὠχρὰς της ἀντὶ τὰς χεῖς
εἰς τρεῖς πρῶτον πλὴν γλυκῆ.
Κοιμάτ’ ἐδάξιν τὸν τοῦ θεοῦ
εὐδύμων θσαν καὶ διαρκῆ.

Κων/τις, 30 Μαΐου 1873.

Θ. Χ. ΜΟΣΚΟΠΟΥΛΟΣ.

ἡμετέρω γραφεῖω. Τῆς ἀναλύσεως ταύτης (1) ἐδημοσιεύθη ἡ
ἀρχὴ ἐν σελ. 262 καὶ 293 τοῦ ἀνα χείρας τόμου τοῦ Μέντορος.

ΑΓΓΕΛΙΑ.

ἔλθει τοῦ Οἰκονομικοῦ τοῦ Ξενοφῶντος πραγμα-
τὴ μελέται, ἀναγνωσθεῖσαι κατὰ τὰς ἐν τῇ Ἑμ-
τῆς Μιτυλήνης χειμερινὰς ἀγορεύσεις, οὐδόλωσ
νὰ δημοσιεύω ταύτην διὰ τοῦ τύπου, εἰ μὴ ε-
ς τοῦτο δύο ἰσχυροὶ λόγοι.

ὡς μὲν εἶνε ὁ ἕξῃς ἡ πλημμύρα τῶν ὀφειῶν καὶ
ἡ ἀναγνωστικῶν μόνου πρέτριψε τὸν νοῦν ἡμῶν
καὶ μελέτης τῶν προγονικῶν θεσπῶν, ὁ δὲ χεῖμαρος τῶν
ἑναξέτων παραθεστικῶν τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ ἀπειλεῖ νὰ
κατακλύσῃ καὶ ἑκκατέρω τὸν ἑθνικὸν ἡμῶν βίον. Καὶ ἵνα
παραεῖψω τὰ ἄλλα, ἐπαθε καίτοι ὁ οἰκογενειακὸς ἡμῶν βίος,
ἰδίως ἐν ταῖς μεγάλας κοινωνίαις, ὅπου ὁ ἀεινάως εἰσβάλλον ἐκ
δυσημῶν ἀλάστωρ σιγῆς, πάσας τραπεζόμενος τροπὰς, καθῆκερ
ὁ μυθολογούμενος Πρωτεύς, ἐξηλλοίωσεν ἡρέμα καὶ λεληθῶτος
καὶ οὐκίαν καὶ διακτυ καὶ περιβολῆν καὶ ἀγωγὴν Ἑλληνηκίην,
πῶς δ’ οὐχὶ καὶ γλώσσαν καὶ ὀρηκίαν παρὰ τισι τῶν κομ-
ψουμένων;

Κατὰ τὸ ὄλεσθαι τοῦτο χεῖμαρος, τοῦ ἕξαι καὶ ἀλλότρια
ἦθη καὶ ἔθιμα εἰσάγοντος παρ’ ἡμῶν, ἀληθὲς ὅτι πολλοὶ κηδῶ-
μανοι τῶν πατρῶν καὶ πατρῶν ἀγαθῶν παρῶνται νὰ ἐγείρωσι
πᾶσαις μηχαναῖς πρόχωμα καὶ φραγμῶν. Εἰς ἐπίσχυρον λοιπὸν
τοῦ φραγμοῦ τοῦτου φρονῶν ὅτι δύναται νὰ συντελέσῃ καὶ ἡ περὶ
οἰκονομίας, πολλοῦ λόγου ἄξια πραγματεία τοῦ Ξενοφῶντος, συν-
επιήρως τὰς ἐπ’ αὐτῆς δύο μελέταις μου, καὶ ποῦ μὲν παρα-
φράσας τῆς Ἀττικῆς Μερίτης τὸν λόγον, ποῦ δὲ περιληπτικῶς
διαλαθῶν τὰ διὰ μικρῶν λεγόμενα, ἀπῆρσα τεύχος πρόχωρον
εἰς πάντα βουλούμενον νὰ γινῆται πρότυπον Ἑλληνοῦ οἰκοδε-
σποίνης καὶ οἰκοδεσπότης Ἑλληνοῦ ζώντων ἀλλοτρίων ἐν Ἀθήναις,
τῇ μᾶλλον πεπολιτισμένῃ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνηκίων πόλει.

Ἄλλῃ (καὶ αὐτὰς εἶνε ὁ δεύτερος λόγος) καὶ αὐτῶν θὰ ἔμμεν
ἀδημοσιεύον τὸ μικρὸν τοῦτο πόνημα. ἂν ἡ ἀξίωσις Ἑπιτροπῆ τῆς
καὶ ἡμῶς φιλοπύχου ἀδελφότητος δὲν ἀνεβῆται φιλοτιμία τὴν
τοῦτου ἐκτύπωσιν, διπλοῦν ἐπιτιωξάτα σκοπόν, καὶ τὴν ἐκ τῆς
διαθέσεως τῆς σπουδαίας ταύτης πραγματείας τοῦ Ξενοφῶντος
ἠθικὴν ἀφέλειαν, καὶ τὴν ἐκ τῆς γεννησιότητος τῶν συνδρομητῶν
προσδοκωμένην ὕλην ἀρωγῆν τοῦ νεοσσοῦ τοῦτου σιμα-
ταῖου. Ἐπ’ ἧ καὶ ἡ συγγραμῆ τοῦ βιβλίου, ἐκτυπωθῆσομένου κομ-
ψῶς καὶ ἐπὶ χάρτου κίλου, ἀρίστη εἰς 1)2 ἀργυροῦ εἰκοσαρίου
πληρωτέον μετὰ τὴν παραλαβήν.

Ἦν Μιτυλήνη, τῇ 13 Ἰουνίου 1873.

P. A. ΑΡΗΣΤΕΙΔΗΣ

(1) ΠΑΡΟΡΑΜΙΑΤΑ

ἐν τῇ Ἀναλύσει Οἰκονομικοῦ Ξενοφῶντος.

Table with 3 columns: Σελ. 263 σελ. 4, σελ. 6, ἀντὶ ταῦτα, διόρθου ταῦτα. It lists corrections for various pages and lines.

Πολλὰκις ἀναγνώσκοντες τὸ ἀπλοῦστατον καὶ ἐν τῇ ὀπλοῦστῃ
αὐτοῦ σαφέστατον σύγγραμμα τοῦ Ξενοφῶντος, τὸν Οἰκονομικόν,
ἠνχῆθημεν νὰ εὔρεθῃ τις τῶν ἡματέρων λογίων, ὅστις διὰ με-
ταφράσεως ἢ παραφράσεως νὰ καταστήσῃ αὐτὸ χρησιμώτερον εἰς
τοὺς πολλούς.

Τὴν εὐχὴν ταύτην ἀτελεῖ ὁ εὐπαθέτατος κ. Γ. Ἀριστείδης
κατὰ τὴν ἐπομένην ἀγγελίαν, τὴν ἐποίησεν εἰς τὸ κοινόν,
δηλοποιῶντες συνάμα ὅτι συνδρομηταὶ καταγράφονται καὶ ἐν τῷ